

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ 2022 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«КРИМІНАЛІСТИКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалаврів
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2022

ЗМІСТ

			Стор.	
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2.	Лекції	–	5
	1.3.	Практичні заняття	–	11
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	37
	1.5.	Індивідуальні завдання	–	40
	1.5.1.	Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт	–	40
	1.5.2.	Теми контрольних робіт	–	43
	1.6.	Підсумковий контроль	–	47
	1.6.1.	Питання для підсумкового контролю	–	47
	1.6.2.	Приклад екзаменаційного білету	–	49
2.	Схема нарахування балів		–	49
3.	Рекомендовані джерела		–	51
	3.1.	Нормативно-правові акти		51
	3.2.	Література		52
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	56

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Предмет, система, завдання науки криміналістики її зв'язок з юридичними та іншими науками. Методологічні основи і методи криміналістики. Криміналістична ідентифікація	7	2	-	-	-	5	9	2	2	-	-	5
2.	Тема 2. Вчення про криміналістичні версії	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9
3.	Тема 3. Загальні положення криміналістичної техніки. Судова фотографія і відеозапис	10	2	2	-	-	6	11	2	2	-	-	7
4.	Тема 4. Криміналістична трасологія	12	2	4	-	-	6	11	2	-	-	-	9
5.	Тема 5. Судова балістика, криміналістичне дослідження холодної зброї	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
6.	Тема 6. Криміналістичне дослідження документів (документознавство)	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
7.	Тема 7. Криміналістична габітоскопія	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8

8.	Тема 8. Загальні положення криміналістичної тактики. Організація і планування розслідування	9	2	2	-	-	5	12	2	2	-	-	8
9.	Тема 9. Тактика огляду місця події	9	2	2	-	-	5	10	2	-	-	-	8
10.	Тема 10. Тактика слідчого експерименту	9	2	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
11.	Тема 11. Організація і тактика проведення обшуку та тимчасового доступу до речей та документів	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
12.	Тема 12. Тактика допиту. Організація і тактика пред'явлення для впізнання	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
13.	Тема 13. Загальні положення криміналістичної методики розслідування окремих видів (груп) злочинів. Криміналістична характеристика та її типові елементи	9	2	2	-	-	5	11	2	2	-	-	7
14.	Тема 14. Методика розслідування злочинів, вчинених проти життя та здоров'я особи	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7
15.	Тема 15. Методика розслідування злочинів проти власності, вчинених шляхом крадіжки, грабежу, розбою. Розслідування шахрайства і вимагання	10	2	2	-	-	6	11	2	-	-	-	9

16.	Тема 16. Розслідування привласнень, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем	9	2	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
17.	Тема 17. Методика розслідування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7
18.	Тема 18. Розслідування злочинів у сфері службової діяльності	7	2	-	-	-	5	9	2	-	-	-	7
Усього годин:		165	36	34	-	-	95	165	20	8	-	-	137

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Предмет, система, завдання науки криміналістики її зв'язок з юридичними та іншими науками. Методологічні основи і методи криміналістики. Криміналістична ідентифікація	2
1.1.	Історичний аспект формування предмета науки криміналістики.	
1.2.	Система криміналістики як науки та навчальної дисципліни.	
1.3.	Основні криміналістичні поняття, категорії та кваліфікації: наукові, теоретичні і методологічні основи криміналістики; криміналістична техніка, криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів і груп злочинів.	
1.4.	Загальні та спеціальні завдання криміналістики на сучасному етапі.	
1.5.	Взаємозв'язок криміналістики з юридичними та іншими науками.	
1.6.	Роль криміналістичних знань у розкритті, розслідуванні та попередженні злочинів.	
1.7.	Основні принципи і закони розвитку криміналістики.	
1.8.	Поняття методології і методів пізнання теоретичних основ криміналістики.	
1.9.	Загальнонаукові методи, їх особливості і завдання, що можуть вирішуватися цими методами в криміналістиці і криміналістичній діяльності.	
1.10.	Спеціальні методи криміналістики і критерії їхньої допустимості.	
1.11.	Криміналістичні прогнозування і їх роль в розробці криміналістичних засобів і методів.	
1.12.	Поняття, наукові засади криміналістичної ідентифікації і її значення для боротьби із злочинністю. Об'єкти криміналістичної	

1.13.	ідентифікації. Поняття ідентифікаційних ознак і властивостей об'єкта криміналістичної ідентифікації. Види криміналістичної ідентифікації.	
2.	Тема 2. Вчення про криміналістичні версії	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5.	Поняття криміналістичної версії, підстави їх побудови. Етапи побудови криміналістичної версії. Класифікація криміналістичних версій: за суб'єктом їх висування; залежно від конкретно висунутих припущень: змістом і характером обставин, що підлягають встановленню, ступенем складності внутрішньої структури; відносно минулого і майбутнього, а також на основні контрверсії. Основні правила і методи перевірки криміналістичної версії. Варіанти процесу перевірки версії. Лінійний і альтернативний методи перевірки криміналістичної версії.	
3.	Тема 3. Загальні положення криміналістичної техніки. Судова фотографія і відеозапис	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6. 3.7.	Поняття криміналістичної техніки її система та межі застосування відповідно до методів призначення. Завдання криміналістичної техніки. Суб'єкти застосування криміналістичної техніки. Поділ засобів криміналістичної техніки за видами і спеціальному призначенню. Поняття, завдання, система і практичне значення судової фотографії і відеозапису. Види і методи судової фотографії. Методи дослідницької фотографії. Фотозйомка місця події, відеозапис. Судово-фототехнічна експертиза: поняття, завдання, об'єкти.	
4.	Тема 4. Криміналістична трасологія	4
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5. 4.6. 4.7. 4.8. 4.9. 4.10. 4.11.	Поняття криміналістичної трасології та її принципові положення. Сліди - відображення і їхнє криміналістичне значення. Класифікація слідів у трасології. Способи виявлення фіксації і вилучення трасологічних слідів і їх практичне значення у розкритті та розслідуванні злочинів. Загальна характеристика слідів рук людини, основні риси капілярного узору. Класифікація слідів рук. Способи виявлення слідів рук, фіксації, вилучення. Сліди ніг (взуття) людини, їх види і механізм їхнього утворення. Способи виявлення, фіксації і вилучення об'ємних і поверхневих слідів ніг (взуття) людини. Криміналістична характеристика слідів знарядь злочину (інструментів, механізмів). Способи фіксації і вилучення слідів знарядь злочину. Сліди транспортних засобів і їх значення у розкритті і розслідуванні злочинів. Види автотранспортних слідів. Сліди гужового транспорту, способи їх фіксації і вилучення. Види трасологічних експертиз.	
5.	Тема 5. Судова балістика, криміналістичне дослідження холодної зброї	2
5.1.	Поняття судової балістики, взаємозв'язок, об'єкти та її предмет.	

5.2.	Поняття вогнепальної зброї і критерії її визначення. Класифікація ручної вогнепальної зброї та її складові.	
5.3.	Види боєприпасів, складові елементи унітарного патрона та патронів до гладкоствольної мисливської зброї.	
5.4.	Додаткові сліди і їхня залежність від потужності зброї, виду пороху, матеріалу перешкоди і дистанції пострілу.	
5.5.	Техніко-криміналістичні прийоми, засоби і методи виявлення, фіксації, вилучення балістичних об'єктів.	
5.6.	Правила поведження зі зброєю при огляді. Встановлення обставин використання зброї: місця, напрямку та дистанції пострілу.	
5.7.	Поняття і класифікація холодної зброї та слідів її застосування.	
6.	Тема 7. Криміналістичне дослідження документів (документознавство)	2
6.1.	Поняття документа і їх поділ на традиційні і нетрадиційні та письмові і речові докази. Завдання які вирішуються техніко-криміналістичним дослідженням документів.	
6.2.	Справжні, підроблені документи. Інтелектуальна і матеріальна підробка.	
6.3.	Загальні правила поведження з документами. Огляд документу та процесуальна фіксація.	
6.4.	Способи повних підробок документів ознаки їх виявлення. Фіктивні документи. Види часткової підробки документів, ознаки їх виявлення.	
6.5.	Способи підробки відбитків печаток і штампів, ознаки їх виявлення.	
6.6.	Види технічної підробки підпису, способи і засоби виявлення.	
6.7.	Встановлення первинного виду і змісту пошкоджених документів.	
6.8.	Дослідження матеріалу документа і засобів письма.	
6.9.	Підготовка матеріалів на технічну експертизу документів залежно від виду виявлених ознак.	
6.10.	Завдання та загальні орієнтовні питання, які можуть вирішуватися криміналістичним дослідженням документів.	
6.11.	Поняття письма і почерку. Закономірності формування та зміни письмово-рухових навичок. Об'єктивні і суб'єктивні обставини, які впливають на формування письмово-рухових навичок.	
6.12.	Загальні і приватні ознаки письмової мови. Ознаки просторової орієнтації.	
6.13.	Загальні і приватні ознаки почерку.	
6.14.	Авторознавча, почеркознавча експертизи і їх можливості, методика дослідження. Підготовка матеріалів на авторознавчу і почеркознавчу експертизи.	
6.15.	Види порівняльних зразків, їх кількість. Завдання, що вирішуються цими видами експертиз.	
7.	Тема 7. Криміналістична габітоскопія	2
7.1.	Основи ідентифікації людини за ознаками зовнішності та основні принципи опису особи методом «словесного портрету».	
7.2.	Класифікація ознак зовнішності людини.	
7.3.	Загально-фізичні, анатомічні, функціональні, супутні ознаки, особливі предмети.	
7.4.	Використання ознак зовнішності для ідентифікації людини у діяльності правоохоронних органів.	
7.5.	Техніко-криміналістичні засоби і суть методу комбінованих портретів.	

7.6.	Експертне ототожнення по фото зображенням і підготовка матеріалів для проведення цього виду досліджень.	
8.	Тема 8. Загальні положення криміналістичної тактики. Організація і планування розслідування	2
8.1. 8.2. 8.3. 8.4. 8.5. 8.6. 8.7. 8.8. 8.9. 8.10. 8.11. 8.12. 8.13. 8.14.	Поняття, завдання, джерела і засоби криміналістичної тактики. Поняття тактичного прийому та їх класифікація. Загальні і спеціальні принципи яким повинні відповідати тактичні прийоми. Тактична комбінація та її види. Слідча ситуація та її складові, що розмежовуються на фактори. Вузьке і широке поняття слідчої ситуації. Види слідчих ситуацій. Тактичні рішення та їх види. Тактична операція та її складові. Поняття організації і планування розслідування. Принципи планування. Рівні планів та стадії. Додатки до основного плану розслідування по багатоепізодним злочинам. Наукові засади взаємодії між слідчими й оперативними підрозділами органів дізнання в процесі розкриття і розслідування злочинів.	
9.	Тема 9. Тактика огляду місця події	2
9.1. 9.2. 9.3. 9.4. 9.5. 9.6. 9.7.	Поняття слідчого огляду і його принципи та види. Поняття, завдання, об'єкти і види огляду місця події та учасники цієї слідчої дії згідно з діючими нормами КПК України. Підготовчий етап до огляду місця події і його поділ. Стадії огляду місця події. Загальнооглядова стадія і її завдання. Детальна стадія: статичний, динамічний методи. Завдання заключної стадії огляду місця події. Фіксація результатів огляду місця події.	
10.	Тема 10. Тактика слідчого експерименту	2
10.1. 10.2. 10.3. 10.4.	Поняття, мета, завдання, схожість і відмінність слідчого експерименту з оглядом місця події, допитом, пред'явленням для впізнання. Питання, які підлягають вирішенню та дії які необхідно здійснити на підготовчому етапі при прийнятті рішення щодо проведення слідчого експерименту. Тактичні особливості проведення слідчого експерименту. Фіксація і оцінка результатів отриманих за допомогою слідчого експерименту.	
11.	Тема 11. Організація і тактика проведення обшуку та тимчасового доступу до речей та документів	2
11.1. 11.2. 11.3. 11.4. 11.5. 11.6. 11.7.	Поняття обшуку і його мета та завдання. Класифікація обшуків та підстави проведення повторних обшуків. Достатні дані і процесуальна основа проведення обшуку. Схожість і відмінність обшуку з оглядом та оглядом місця події. Стадії обшуку, загальні тактичні прийоми обшуку. Тактика проведення обшуку в приміщенні, на ділянці місцевості, транспортного засобу, особи. Поняття тимчасового доступу до речей та документів.	
12.	Тема 12. Тактика допиту. Організація і тактика пред'явлення	2

	для впізнання	
12.1.	Поняття, предмет і класифікація допитів.	
12.2.	Підготовка до допиту.	
12.3.	Процес допиту. Запитання, що ставляться допитуваній особі з метою уточнення обставин і заповнення прогалин на стадії «запитання – відповіді».	
12.4.	Тактика допиту свідка і потерпілого.	
12.5.	Особливості тактики допиту підозрюваного і обвинуваченого залежно від типових ситуацій.	
12.6.	Особливості допиту малолітніх свідків і потерпілих. Допит неповнолітніх підозрюваних і обвинувачених.	
12.7.	Фіксація результатів. Застосування звуко - і відеозапису при допитах.	
12.8.	Поняття впізнання, необхідність у його проведенні та умови, яких необхідно дотримуватись при вирішенні питання щодо проведення.	
12.9.	Підготовка до проведення пред'явлення для впізнання.	
12.10.	Загальна структура пред'явлення для впізнання.	
12.11.	Впізнання живих осіб: візуальним способом; ознаками голосу (мови); ознаками зовнішності та голосу (комбіноване); ходюю.	
12.12.	Особливості зустрічного впізнання.	
12.13.	Особливості пред'явлення для впізнання трупа людини або його частин (коли труп розчленовано).	
12.14.	Фіксація процесу і результатів пред'явлення для впізнання та оцінка результатів цієї слідчої дії.	
13.	Тема 13. Загальні положення криміналістичної методики розслідування окремих видів (груп) злочинів. Криміналістична характеристика та її типові елементи	2
13.1.	Поняття криміналістичної методики і її сутність, та зв'язок з криміналістичною технікою і тактикою. Джерела криміналістичної методики.	
13.2.	Структура криміналістичної методики та вимоги яким повинні відповідати загальні наукові положення.	
13.3.	Методика розслідування окремих видів (груп) злочинів та її основні елементи структури.	
13.4.	Поняття криміналістичної характеристики злочину і її призначення.	
13.5.	Розрізнення за змістом і призначенням криміналістичних характеристик від кримінально-правових, кримінально-процесуальних, кримінологічних судово-психологічних.	
13.6.	Основні типові елементи криміналістичної характеристики як підсистема відомостей про істотні ознаки злочину конкретного виду та їхнє відображення у навколишньому середовищі.	
14.	Тема 14. Методика розслідування злочинів, вчинених проти життя та здоров'я особи	2
14.1.	Криміналістична класифікація злочинів проти життя та здоров'я особи.	
14.2.	Елементи криміналістичної характеристики злочинів проти життя та здоров'я особи.	
14.3.	Місце, час, знаряддя і засоби як джерела інформації в криміналістичній характеристиці цих видів злочину.	
14.4.	Дані стосовно потерпілого і злочинця.	
14.5.	Обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я особи.	

14.6.	Питання, що підлягають вирішенню судово-медичною експертизою відносно обставин смерті потерпілого.	
15.	Тема 15. Методика розслідування злочинів проти власності, вчинених шляхом крадіжки, грабежу, розбою. Розслідування шахрайства і вимагання	2
15.1.	Елементи загальної криміналістичної класифікації цих видів злочинів.	
15.2.	Загальні обставини, що підлягають встановленню по злочинам, пов'язаним з крадіжками, грабежами, розбоями.	
15.3.	Додаткові обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні грабежу і розбою.	
15.4.	Загальні складові елементи криміналістичної характеристики цих видів злочинів, додатковий елемент.	
15.5.	Першочергові слідчі дії залежно від типових ситуацій початкового етапу розслідування.	
15.6.	Огляд місця події, як першочергова невідкладна слідча дія, її завдання. Попередня перевірка. Типові версії етапу перевірки та підстави, що можуть свідчити про інсценування злочину.	
15.7.	Планування розслідування, тактичні особливості проведення слідчих дій.	
15.8.	Поняття обману або зловживання довірою.	
15.9.	Способи заволодіння державним, колективним і комунальним майном та майном фізичних осіб.	
15.10.	Поділ шахрайств: відповідно до сфер соціально-економічної діяльності; характеру «стосунків», що виникають між підприємствами чи господарськими товариствами; тривалістю і колом жертв.	
15.11.	Особи злочинців і їх поділ на певні групи. Потерпіла особа. Сліди по цим видам злочинів.	
15.12.	Предмет злочинного посягання в криміналістичній характеристиці вимагання.	
15.13.	Поділ вимагань за способом вчинення і ступенем організованості груп вимагачів. Поділ способів вчинення вимагання за кваліфікуючими ознаками.	
15.14.	Складові елементи способу вчинення вимагання.	
16.	Тема 16. Розслідування привласнень, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем	2
16.1.	Криміналістична характеристика цих видів злочинів.	
16.2.	Документи, що повинні міститися в матеріалах, які представляють керівники підприємств, установ, організацій, контрольно-ревізійні і фінансові органи слідчим органам або прокурору за виявленими ознаками розкрадання.	
16.3.	Дослідча (попередня) перевірка отриманих матеріалів і її мета.	
16.4.	Комплекс першочергових слідчих дій при виявленні кримінального правопорушення за матеріалами ревізії, (інвентаризації).	
16.5.	Особливості тактики проведення огляду документів. Групи документів, що підлягають дослідженню.	
16.6.	Судові експертизи, що можуть призначатись по цим видам злочинів.	
16.7.	Особливості тактики допиту підозрюваного (обвинуваченого), тактичні прийоми. Допит свідків.	
17.	Тема 17. Методика розслідування злочинів у сфері обігу	2

	наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	
17.1.	Криміналістична характеристика злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.	
17.2.	Криміналістична характеристика злочинів віднесених до другої і третьої груп, які пов'язані: з незаконним посівом або вирощуванням снотворного маку і конопель; незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням або пересиланням чи збутом; незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням чи пересиланням наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту; незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням чи пересиланням прекурсорів; та злочинів, які створюють умови для розповсюдження наркоманії.	
17.3.	Першочергові слідчі дії і оперативно - розшукові заходи, відповідно до типових ситуацій початкового етапу розслідування.	
17.4.	Слідчі версії відповідно до ситуації затримання при збуті, перевезенні.	
17.5.	Планування розслідування, взаємодія.	
17.6.	Тактичні особливості допиту свідків. Тактика допиту підозрюваного (обвинуваченого).	
18.	Тема 18. Розслідування злочинів у сфері службової діяльності	2
18.1.	Класифікація, загальні положення і обставини, які підлягають встановленню при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності.	
18.2.	Додаткові обставини, які підлягають встановленню при розслідуванні злочинів, пов'язаних з хабарями, зловживанням владою або службовим становищем, перевищенням влади або службових повноважень, службовій недбалості.	
18.3.	Криміналістична характеристика злочинів у сфері службової діяльності.	
18.4.	Попередня перевірка та її особливості.	
18.5.	Особливості розслідування злочинів щодо перевищення влади або службових повноважень та службової недбалості.	
18.6.	Призначення судових експертиз по цим видам злочинів.	
	Усього	36

1.3. Практичні заняття

Практичне заняття 1

Тема 2. Вчення про криміналістичні версії

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття криміналістичної версії, підстави їх побудови.
2. Суб'єкти і етапи побудови криміналістичної версії.
3. Класифікація криміналістичних версій.
4. Основні правила і методи перевірки криміналістичної версії.
5. Варіанти процесу перевірки версії.
6. Лінійний і альтернативний методи перевірки криміналістичної версії.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: криміналістична версія; фактичні підстави і теоретична база два структурних компонента версії; структура побудови версії; класифікація версій; перевірка – це підтвердження або спростування припущень, що містяться у версії; лінійний і альтернативний методи перевірки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Криміналістична версія – це обґрунтоване припущення суб'єктів пізнавальної діяльності, яке охоплює склад злочину і дає одне із можливих і допустимих пояснень уже виявлених вихідних даних, що дозволяє на основі у взаємодії з теоретичною базою вірогідно встановити ще невідомі обставини, які мають значення по конкретній справі. Версія не констатує, що існують певні конкретні події, а лише пояснює факти, які є в розпорядженні особи, що проводить розслідування. Версії притаманний тимчасовий характер і її призначення – це пошук нових даних. Версія повинна бути доведена або відкинута. При доведенні версія із припущення перетворюється у достовірне судження, яке підтверджується достовірно встановленими фактами. В іншому випадку вона втрачає свій проблемний характер, що визначається наявністю суперечливих фактів.

Для висунення версій повинні бути певні фактичні підстави, які можуть бути отримані як процесуальним так і не процесуальним шляхом, а також від випадкових джерел – фактична база.

Для побудови перспективних версій однієї фактичної бази недостатньо а тому необхідно звертатися до додаткових джерел – теоретичної бази. Ці два структурних компонента версії утворюють третій компонент – вірогідний висновок.

Структура побудови версії складається із шести основних етапів.

Класифікація версій здійснюється за різними підставами, так: за суб'єктом висунення; залежно від конкретно висунутих припущень; змісту і характеру обставин, що підлягають встановленню; ступенем складності; ретроспективні і передбачувальні; основні і контрверсії; пошукові і дослідницькі. Перевірка версії – два способи (лінійний і альтернативний), які повинні застосовуватися спільно.

Практичне заняття 2

Тема 3. Загальні положення криміналістичної техніки.

Судова фотографія і відеозапис

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття криміналістичної техніки, її система та межі застосування відповідно до методів призначення.
2. Завдання та принципи застосування криміналістичної техніки і методів у кримінальному судочинстві.
3. Класифікація засобів криміналістичної техніки.
4. Техніко-криміналістичні засоби досудового слідства (техніка слідчого).
5. Поняття, завдання, система і практичне значення судової фотографії і відеозапису в правоохоронній діяльності.
6. Процесуальне і технічне оформлення фотозйомки і відеозапису здійснених при проведенні слідчих дій.
7. Завдання і об'єкти судово-фототехнічної експертизи.
8. Види і методи судової фотографії та відеозапису.
9. Фотозйомка місця події, відеозапис.
10. Фотозйомка трупа на місці події.
11. Суть панорамного методу фотографування.
12. Вимоги до детально-масштабної зйомки.

13. Особливості фотозйомки місця події у разі виявлення на ньому трупа.

Практичне завдання

1. Зафіксувати обстановку умовного місця події шляхом фотографування. Орієнтовну фотозйомку виконати панорамним методом, а детально-масштабну за правилами масштабної зйомки.
2. Провести фотозйомку живої особи відповідно до вимог впізнавальної зйомки та фотозйомку документа - речового доказу одним із видів репродукційної зйомки.

Домашнє завдання

1. Виготовити фототаблиці місця події із зазначенням необхідних реквізитів.
2. Виготовлені на практичних заняттях впізнавальні фотознімки живої особи та фотознімок документа – речового доказу змонтувати на фото-таблиці, зазначивши необхідні реквізити.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: криміналістична техніка: техніко-криміналістичні засоби і методи; принципи застосування техніко-криміналістичних засобів і методів; судова фотографія; відеозапис; зберігальна і дослідницька фотографія; види зйомки; методи зйомки, корпус; об'єктив; діафрагма; візир; фотографічний затвор; диск встановлення витримок; механізм спуску затвора; важіль; процесори; матриця; фотозйомка трупа на місці події.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: криміналістична техніка є одним із центральних розділів з яким неподільно пов'язане становлення і розвиток науки криміналістики; фотоапарат є точним приладом за допомогою якого здійснюється фотозйомка, а тому він потребує бережливого ставлення і дотримання рекомендацій наданих у заводській інструкції з його експлуатації. Види, методи і способи фотозйомки (відеозапису) місця події як додаткового засобу фіксації загальної картини місця події і його місцезнаходження відносно оточуючого середовища; положення і стану об'єктів, які містять на собі інформацію про подію; об'єкт, на який були спрямовані злочинні дії і його місцезнаходження та стан і ознаки, які характеризують спосіб дій злочинця; сліди руху злочинця; сліди і предмети, які мають відношення до вчиненого; інші сліди і наслідки, що мають значення для з'ясування механізму події та встановлення істини у справі.

Даний розділ криміналістики виник в результаті впровадження досягнень природничо-технічних наук у практику боротьби зі злочинністю. Техніко-криміналістичні засоби і методи використовуються при проведенні слідчих дій для вивчення та фіксації матеріальної обстановки злочину, виявлення, фіксації, вилучення і збереження доказів, їх попереднього дослідження, а також при підготовці об'єктів для експертизи. Застосування техніко-криміналістичних засобів і методів у боротьбі зі злочинністю визнається правомірним, якщо воно передбачено (або рекомендовано) законом, або не суперечить закону за своєю сутністю.

Судова фотографія (відеозапис) є галузь криміналістичної техніки, що представляє собою систему наукових положень і розроблених на їх основі фотографічних засобів, прийомів і методів, які використовуються для збору і дослідження доказів в процесі розкриття, розслідування злочинів і запобігання їм. Поділяється судова фотографія залежно від методів на зберігальну і дослідницьку.

Важливо також засвоїти будову фотоапарата, правила користування основними вузлами і елементами, знати їх призначення.

Методи судової фотографії це сукупність правил і рекомендацій щодо вибору фотографічних засобів і способів їх застосування залежно від мети зйомки і характеру об'єкта, що підлягає фотографуванню. Відповідно до методів вирішуються завдання, з врахуванням

яких судова фотографія поділяється на оперативно-розшукову, судово-слідчу і судово-дослідницьку.

Прийоми визначаються конкретною обстановкою, метою і видом зйомки. Вид зйомки, як сукупність методів і прийомів залежить від об'єкта зйомки. Найбільш часто об'єктами зйомки є: місце події, живі особи, трупи, документи та різні слідчі дії.

Проведення фотозйомки повинно відповідати тактиці огляду місця події і її опису в протоколі. Зйомку загального вигляду місця події здійснювати на загально-оглядовій стадії до опису, креслень планів, виготовлення моделей, копій тощо.

Методи і засоби зйомки повинні забезпечувати повноту, всебічність і точність фіксації. Фіксація повинна здійснюватися з дотриманням послідовності зйомки. Це досягається виконанням орієнтовної, оглядової, вузлової і детальної зйомки, яка залежно від місця події і його характеру, може застосовуватися як в повному обсязі, так і за окремими видами.

Практичне заняття 3

Тема 4. Криміналістична трасологія

Тема 4.1. Криміналістичне вчення про сліди. Сліди рук.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття і принципові положення трасології. Криміналістичне значення слідів-відображень та їх класифікація.
2. Способи виявлення, фіксації і вилучення трасологічних слідів.
3. Сліди рук людини і їх класифікація та види папілярних узорів пальців рук.
4. Способи виявлення, фіксації і вилучення слідів рук.

Практичне завдання

1. За допомогою глиноземних порошків або порошків на магнітній основі виявити на предметі – носії сліди рук.
2. Виявлені сліди перенести на дактилоскопічну плівку чи за допомогою стрічки типу „ЛТ” перенести в зошит по лабораторно-практичним заняттям і визначити вид папілярного узору кожного пальця за його слідом.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: сліди у широкому і вузькому розумінні; сліди - відображення; трасологія і її принципові положення; класифікація слідів; об'ємні і поверхневі сліди; елементи рельєфу шкіри; дугові, петльові, завиткові узори; візуальний, фізичний і хімічний способи виявлення; способи фіксації слідів рук.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Трасологія – це один із центральних розділів криміналістичної техніки, в якому вивчаються теоретичні основи і закономірності виникнення слідів, що відображають механізм вчинення злочину та розробляють практичні рекомендації по застосуванню засобів виявлення, вилучення і дослідження слідів з метою встановлення обставин, які мають значення для розкриття і розслідування злочинів, а також попередження злочинних посягань.

Трасологія вивчає сліди – відображення і її принциповими положеннями є: індивідуальність об'єктів матеріального світу; здатність зовнішньої структури предмета достатньо точно відобразитися на інших об'єктах у вигляді слідів – відображень; відносна стійкість цих слідів, що дозволяє проводити порівняльні дослідження та встановлювати інші дані, що мають значення для розслідування. З урахуванням механізму утворення проводиться класифікація слідів.

Сліди – відображення фіксуються основним і додатковими способами. Вилучення трасологічних слідів повинно здійснюватися з об'єктом, на якому виявлено ці сліди, чи його частиною. Коли це неможливо здійснити виготовляються копії або моделі. В подальшому об'єкти зі слідами чи їх копії (моделі) будуть підлягати експертному дослідженню. Вивченням будови шкірних узорів рук людини займається дактилоскопія. Основними рисами папілярного узору є: чітко виражена індивідуальність; стійкість; відновлюваність.

Залежно від напрямку потоків утворюється три типи узорів на нігтьових фалангах пальців: дугові, петльові, завіткові. Утворення слідів рук залежить від слідосприймаючої поверхні. Способи виявлення слідів: візуальні, фізичні, хімічні, лабораторні методи. Фіксація: опис в протоколі; масштабне фотографування; складання схем і замалювання; копіювання поверхневих і моделювання об'ємних; закріплення слідів на предметі. Значення слідів рук людини.

Практичне заняття 4

Тема 4. Криміналістична трасологія

Тема 4.2. Сліди ніг (взуття) людини

Питання для усного опитування та дискусії

1. Види слідів ніг людини і механізм їхнього утворення.
2. Елементи доріжки слідів ніг людини.
3. Способи фіксації і вилучення об'ємних і поверхневих слідів ніг (взуття) людини.
4. Криміналістичне значення слідів ніг (взуття) людини.

Практичне завдання

Оглянути слід взуття і виготовити з нього зліпок вологим способом.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: об'ємні і поверхневі сліди, доріжка слідів ніг, гіпсовий розчин, зліпок, сухий, вологий, комбінований способи, закріплення слідів ніг.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: значення слідів ніг (взуття) людини у розкритті і розслідуванні злочинів. Криміналістичний поділ цих слідів. Виявлення маловидимих і невидимих слідів ніг (взуття). Виготовлення зліпків з об'ємних слідів ніг (взуття) людини. Вологий, сухий та комбінований способи виготовлення зліпків. Закріплення слідів на сипучому ґрунті. Фіксація слідів ніг (взуття) людини.

Елементи «доріжки слідів» та їх криміналістичне значення.

Практичне заняття 5

Тема 5. Судова балістика і криміналістичне дослідження холодної зброї

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, об'єкти і предмет судової балістики.
2. Поняття вогнепальної зброї і критерії її визначення.
3. Класифікація і будова вогнепальної зброї.
4. Види боєприпасів і їх складові елементи.
5. Виявлення, огляд, фіксація, вилучення вогнепальної зброї і боєприпасів.
6. Криміналістичне значення судової балістики в розкритті і розслідуванні злочинів.
7. Поняття слідів вогнепальної зброї.

8. Сліди застосування вогнепальної зброї на снарядах та перешкодах.
9. Виявлення, огляд, фіксація, вилучення вогнепальної зброї і боєприпасів та слідів їхнього застосування.
10. Завдання, які вирішуються судово-балістичною експертизою.
11. Поняття холодної зброї, її види.
12. Завдання, які вирішуються експертизою холодної зброї.

Практичне завдання

Провести огляд конкретного екземпляру учбової вогнепальної зброї, стріляних гільз, куль і скласти фрагмент протоколу огляду.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: судова балістика, вогнепальна зброя, загальні і спеціальні критерії, класифікація, будова вогнепальної зброї, унітарний патрон, будова гільзи і кулі, *правила поводження*. Судова балістика, сліди застосування вогнепальної зброї, сліди на перешкодах, дистанція пострілу, холодна зброя, клинкова холодна зброя, критерії віднесення предмету до холодної зброї

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: поняття судової балістики і її зв'язок з іншими галузями криміналістики, природничими і технічними науками. Засвоїти об'єкти і поняття вогнепальної зброї, загальні і спеціальні критерії, яким має відповідати предмет (пристрій), класифікацію і будову вогнепальної зброї. Будову унітарних патронів і патронів до мисливської зброї. Усвідомити, що патрони як і зброя бувають не тільки різних видів, але і різних зразків. Які бувають гільзи за видами, формою і їх будова. Кулі по конструкції і формою головної частини та способи закріплення куль в гільзах. Снаряди до мисливської зброї. Правила огляду вогнепальної зброї. Поняття судової балістики і її зв'язок з іншими галузями криміналістики, природничими і технічними науками. Види і характеристика слідів пострілу. Сліди що утворюються на гільзах і снарядах та перешкодах у разі застосування вогнепальної зброї. Сліди на перешкодах поділяються на: основні (наслідок дії основного чинника пострілу) і на додаткові (вторинні – наслідок дії додаткових чинників пострілу). Завдання, що вирішуються судово-балістичною експертизою. Види перешкод. Встановлення місця здійснення пострілу. Поняття холодної зброї. Які критерії віднесення предмету до холодної зброї. Види холодної зброї. Клинкова холодна зброя, її види. Завдання, що вирішуються експертизою холодної зброї.

Практичне заняття 6

Тема 6. Криміналістичне дослідження документів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття документа в криміналістиці, предмет, завдання техніко-криміналістичного дослідження.
2. Види підробок та загальні правила поводження з документами.
3. Огляд документа та процесуальна фіксація.
4. Способи підробок документів і ознаки їх виявлення.
5. Способи підробок відбитків печаток і штампів. Технічна підробка підпису та ознаки її виявлення.
6. Встановлення первинного виду і змісту пошкоджених документів.
7. Дослідження матеріалу документа і засобів письма.
8. Підготовка матеріалів на техніко-криміналістичну експертизу документів.

9. Завдання та загальні орієнтовні питання, які можуть вирішуватись техніко-криміналістичним дослідженням документа.
10. Поняття письма і почерку в криміналістиці.
11. Ознаки письмової мови.
12. Топографічні ознаки.
13. Ознаки почерку.
14. Авторознавча експертиза, мета, завдання, предмет дослідження.
15. Почеркознавча експертиза, мета, завдання, предмет дослідження.

Практичне завдання

1. Оглянути документ і за допомогою техніко-криміналістичних засобів встановити вид підробки. Результати оформити у вигляді фрагмента протоколу огляду.
2. Дослідити особистий рукописний текст, встановити загальні і приватні ознаки почерку, показавши їх у графічній таблиці.
3. Сформулювати питання для експерта, виклавши їх у вигляді фрагмента постанови про призначення почеркознавчої експертизи.

Домашнє завдання

Згідно з виявленими на практичних заняттях ознаками підробки в документі скласти ухвалу про призначення відповідної експертизи і подати її викладачу.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: поняття документа; документ у широкому понятті; документ як письмовий і речовий доказ; завдання технічного дослідження документів; види підробок, правила огляду і фіксації; види повної підробки; реквізит документа; часткова підробка; способи підробки печаток і штампів; технічна підробка підпису; загальні і приватні ознаки підробки машинописного тексту; пошкоджені документи, техніко-криміналістична експертиза. Письмова мова; почерк; обставини суб'єктивного та об'єктивного характеру; стійкість; варіативність; індивідуальність; граматичні ознаки; лексичні ознаки; стиль письма; приватні ознаки письмової мови; топографічні ознаки; ознаки почерку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Термін „документ” походить від латинського Documentum – свідоцтво, доказ чогось. В криміналістиці під документом у широкому понятті розуміється матеріальний об'єкт, в якому тим чи іншим способом зафіксовані відомості, що підлягають дослідженню. До широкого поняття включено як традиційні та нетрадиційні документи. Ці документи поділяються на письмові і речові докази. Завдання техніко-криміналістичного дослідження документів. Інтелектуальна і матеріальна підробки. Визначитися з поняттями: письмо; почерк; обставинами, які впливають на формування письмово-рухових навичок та проявляються в процесі письма. Чітко усвідомити загальні ознаки письмової мови, топографічні ознаки та приватні ознаки на підставі яких встановлюється автор конкретного документа, а також вони можуть враховуватися і при почеркознавчих дослідженнях. Загальні і приватні ознаки почерку. Матеріали, що підлягають наданню в експертну установу при призначенні авторознавчої та почеркознавчої експертизи.

Правила поводження з документами. Види і ознаки повної підробки. Фіктивні документи. Часткові підробки і їх ознаки.

Підробка відбитків печаток і штампів і їх ознаки. Види технічної підробки підпису і їх ознаки. Загальні і приватні ознаки підробки текстів виконаних на друкувальних машинках, цифровому і знакодрукувальному обладнанні.

Встановлення первинного виду і змісту пошкоджених документів. Об'єктами дослідження матеріалу документа є папір, барвники штрихів, клей, захисні покриття. Судово-

технічна експертиза документів поділяється на два види: техніко-криміналістичну експертизу реквізитів документа і експертизу матеріалів документа, які проводяться відповідно до завдань як окремо, так і комплексно.

Практичне заняття 7 **Тема 7. Криміналістична габітоскопія**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Основи ідентифікації людини за ознаками зовнішності та основні принципи опису методом „словесного портрета”.
2. Класифікація ознак зовнішності людини.
3. Анатомічні і функціональні ознаки зовнішності людини.
4. Використання ознак зовнішності людини в діяльності правоохоронних органів.
5. Підготовка матеріалів для проведення портретної експертизи.

Практичне завдання

1. Опис ознак зовнішності особи, зображеної на фотознімку методом „словесного портрета”.
2. Складання фотороботу за допомогою комп’ютерної програми.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: габітоскопія; ознака зовнішності; метод «словесного портрета»; невпорядкований і впорядкований опис; принципи впорядкованого опису; величина; форма; положення; колір; загально фізичні, анатомічні, функціональні ознаки; особливі прикмети; супутні ознаки; процесуальний і не процесуальний шлях використання ознак зовнішності; фото композиційний портрет; портретна експертиза.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: під методом «словесний портрет» розуміється науково обґрунтована система опису зовнішніх ознаки людини з використанням спеціальної термінології з метою встановлення, розшуку та ототожнення. Опис ознак зовнішності повинен проводитися з дотриманням основних принципів.

Спочатку описується власні ознаки і особливі прикмети, а потім супутні. Найбільша увага при цьому приділяється анатомічним ознакам, особливо обличчю, що має важливе значення для вирішення завдань, які виникають у правоохоронній діяльності. Для розшуку і встановлення особи – злочинця за ознаками зовнішності застосовуються технічні засоби, за допомогою яких виготовляються суб’єктивні портрети («фоторобот»).

Портретна експертиза за ознаками зовнішності зафіксованими на фотографічних знімках проводиться із застосуванням комплексу методів: вимірювальних, графічних, математичних, кібернетичних. Найбільш розповсюдженим є порівняльний метод і він здійснюється такими технічними прийомами, як співставлення, сполучення та накладання з їхніми модифікаціями.

Практичне заняття 8 **Тема 8. Загальні положення криміналістичної тактики.** **Організація і планування розслідування злочинів**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття криміналістичної тактики, її система та завдання.

2. Тактичний прийом як елемент криміналістичної тактики. Джерела і функції тактичних прийомів.
3. Класифікація тактичних прийомів.
4. Принципи, яким повинні відповідати тактичні прийоми.
5. Суть тактичних комбінацій і тактичних операцій.
6. Поняття слідчої ситуації і тактичного рішення слідчого.
7. Поняття організації і планування розслідування принципи планування, рівні планів.

Задачі до практичного заняття

№ 1. На залізничному полотні, недалеко від станції міста В., був виявлений труп жінки, порізаний колесами потяга. Судово-медичний експерт, який брав участь в огляді місця події, звернув увагу на те, що жінка була вагітною.

Висуньте загальні та окремі версії. Розробіть план розслідування.

№ 2. При огляді місця події по факту крадіжки із сільської крамниці на місці злочину було виявлено чужий поношений одяг і взуття (куртку, піджак, черевики і штани).

Висуньте версію про особу злочинця. Чи з місцевих він мешканців?

№ 3. Квартира піддалась озброєному нападу зразу ж після отримання її господарем великої суми грошей.

Висуньте версії про суб'єкта злочину.

№ 4. При крадіжці грошей з каси установи злочинець спалив облікові документи.

Висуньте версії про характер події і суб'єкта злочину?

№ 5. 1 лютого 2001 року на сміттєвому звалищі сел. Чорний острів було знайдено труп новонародженої дівчинки, загорнутий у невеличке біле простираadlo, зверху обв'язане паском від жіночого плаття чи халата. Окрім того, все це додатково було загорнуте у газети "Подільські вісті" за 7, 10, 12, 24 і 28 січня поточного року. Оглядом газет на них були виявлені плями, подібні на кров, а також на перших сторінках всіх газет, у верхній правій частині, написи цифри "1", виконані кульковою ручкою фарбником чорного кольору. Пуповина дитини виявилась перев'язаною.

Вкажіть типові версії по даній ситуації. Продумайте, по якому принципу необхідно будувати план розслідування, та вкажіть, які першочергові слідчі дії і оперативно-розшукові заходи необхідно здійснити.

№ 6. На під'їзному залізничному шляху до ст. Лісоводи було виявлено труп гр. Закревського О.В., місцевого мешканця, з ознаками залізничної травми. Оглядом місця події і трупа були виявлені також і негативні ознаки (мала кількість крові по місцям ушкоджень і наявність рублених ран голови).

Вкажіть типові версії по даній ситуації. Складіть план розслідування.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: криміналістична тактика; тактичний прийом; тактична операція (комбінація); слідча ситуація; тактичне рішення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: криміналістична тактика як розділ науки криміналістики є системою наукових положень та заснованих на них найбільш раціональних прийомів організації й тактики проведення слідчих дій з метою збирання, дослідження, оцінки і використання доказів у процесі розслідування злочинів. Необхідно запам'ятати, що тактичний прийом – це найбільш раціональний спосіб дії або

найбільш доцільна лінія поведінки слідчого у процесі збирання, дослідження та використання доказової інформації. Слід зазначити, що тактична операція – це комплекс слідчих дій, оперативно-розшукових, організаційно-технічних та інших заходів, спрямованих на досягнення конкретної мети під час розслідування злочинів.

При підготовці до заняття студенти повинні засвоїти те, що досягнення цілей розслідування злочинів забезпечується за рахунок різнобічних засобів, в тому числі і засобів криміналістичної тактики. До числа засобів криміналістичної тактики відносяться слідчі дії; тактичний прийом; тактична комбінація (операція); криміналістична рекомендація; тактичне рішення.

Студентам необхідно знати формування та зміст вказаних засобів, їх значення в розслідуванні злочинів.

Практичне заняття 9 **Тема 9. Тактика огляду місця події**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, принципи та види слідчого огляду.
2. Огляд місця події: підготовка, учасники, етапи і стадії огляду та види оглядів і їх особливості.
3. Особливості зовнішнього огляду трупа на місця події, участь судового медика в огляді трупа; значення і використання даних огляду трупа для встановлення особи загиблого та з'ясування інших обставин справи, що розслідується.
4. Використання техніко-криміналістичних засобів при огляді і фіксації результатів огляду; зміст та форма протоколу огляду місця події.
5. Додатки до протоколу огляду: плани, схеми, фотознімки, копії моделі (зліпки).

Практичне завдання

1. Оцінити інформацію про подію та намітити заходи щодо підготовки до огляду місця події.
2. Провести огляд і інсценованого місця події.
3. Скласти протокол огляду місця події.

Домашнє завдання

Закінчити оформлення протоколу огляду місця події та схематичного плану.

Задачі до практичного заняття

№ 1. Поліцейськими патрульно-постової служби Бортником В.П. і Плющак А.Ф. під час чергування на узбіччі дороги виявлено труп невідомої жінки з ознаками вогнепального поранення голови. Вони викликали "швидку допомогу" і негайно почали проводити огляд місця події і трупа. Прибувши на місце події, лікар "швидкої допомоги" констатував смерть потерпілої і за вказівкою цих працівників поліції транспортував труп у морг міської лікарні.

Чи правомірні дії працівників поліції? Які помилки організаційного, процесуального і тактичного характеру допустили працівники поліції на місці події?

№ 2. Під час огляду місця події в гастрономі, де була вчинена крадіжка зі зломом замків, зав. бакалійною секцією Тернопільська заявила слідчому, що порядок розташування товарів і предметів на вітрині порушений. Вона запропонувала занести це до протоколу огляду. Слідчий пояснив їй, що ця інформація буде зафіксована при допиті, а до протоколу такі заяви не записують.

Дайте оцінку правильності рішення слідчого. Які заяви учасників і осіб, що присутні при огляді, заносяться до протоколу? Чи потрібно було б заносити таку інформацію до протоколу, якби про це повідомили поняті, спеціаліст-криміналіст, товарознавець?

№ 3. В чергову частину Хмельницького МВВС надійшло повідомлення від невідомої особи про те, що в районі спорткомплексу “Адвіс” проходить стрільба. Виїздом на місце встановлено, що в районі центрального входу до комплексу стоїть автомобіль “Ауді-80”, в салоні якого знаходиться 2 трупи осіб чоловічої статі з вогнепальними пошкодженнями. Такі пошкодження є і на корпусі автомобіля. На відстані 8 метрів від автомобіля на асфальтному покритті виявлено 30 стріляних гільз і автомат Калашникова.

Визначить склад слідчо-оперативної групи для огляду місця події. Вкажіть, що необхідно фіксувати і вилучати з даного місця події.

№ 4. На засіяному кукурудзою полі, поблизу автобусної зупинки біля с. Іванківці було знайдено труп учениці 10 класу Марії М. з ознаками зґвалтування і задушення.

Оглядом місця події було виявлено дві доріжки слідів ніг жіночого і чоловічого взуття, які вели до місця виявлення трупа, а від трупа була тільки одна доріжка, залишена чоловічим взуттям, яка виходила на проїжджу частину шляху поблизу автобусної зупинки. При огляді цих слідів слідчий прийшов до висновку, що ні один із слідів доріжки, залишеної чоловічим взуттям, не містить ознак, які б дозволяли провести по ним ідентифікацію. Вказавши про це в протоколі огляду, він провів виміри одного із слідів доріжки, сфотографував його за правилами масштабної фотозйомки, але зліпок з нього не виготовив і не провів відповідних вимірів доріжки слідів. З місця події ним нічого не було вилучено.

Вкажіть помилки, які допустив слідчий в процесі огляду доріжки слідів. Яке значення могли мати елементи доріжки слідів при розслідуванні цього злочину? Які сліди могли залишитись на тілі і одязі особи, якою вчинено цей злочин, та які вилучення необхідно було б здійснити слідчому на місці події і при судово-медичному дослідженні трупа?

№ 5. Після вживання спиртних напоїв, під час п’яної сварки, яка перейшла у бійку, Ткаченко і Мусієнко викинули господаря квартири Гусака у відкрите вікно з 4 поверху. Гусак від отриманих ушкоджень помер. З метою інсценування самогубства Гусака, Ткаченко і Мусієнко розбили вікно.

Вкажіть, які сліди на одязі і тілі трупа а також на місці події (в квартирі і на вулиці) можуть спростувати версію самогубства, та які сліди можуть бути виявлені на тілі і одязі підозрюваних?

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: Слідчий огляд; види оглядів і принципи; огляд місця події; стадії і прийоми огляду; огляд трупа; протокол огляду місця події; додатки до протоколу огляду місця події.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: сутність слідчого огляду полягає у безпосередньому сприйнятті слідчим обстановки місця події, вивченні та дослідженні матеріальних джерел доказової інформації. Необхідно уявити, що огляд місця події – це широке поняття, що складається з: місця приготування до злочину; місця безпосереднього злочину; місця виявлення слідів і знарядь злочину та місця їх переховування. Важливим моментом є те, що огляд місця події складається з кількох етапів: 1) підготовчого; 2) робочого – безпосередньо огляду; 3) заключного.

Виконання практичного завдання починається з формування викладачем слідчо-оперативної групи, яка буде проводити огляд у складі слідчого, понятих, необхідних спеціалістів і працівників поліції. Після цього викладач доводить до відома учасників групи вихідні дані про подію.

Прибувши на місце огляду, група уточнює у викладача вихідні дані, здійснює відповідні заходи і під його контролем приступає до проведення огляду.

В ході огляду студенти використовують необхідні прийоми, методи і засоби для виявлення, фіксації та вилучення слідів і речових доказів (роблять виміри, записи для протоколу огляду, складають схематичний план місця події, проводять фіксацію за допомогою технічних засобів).

Після проведення огляду з даних, одержаних в результаті огляду, група в аудиторії починає складати протокол, використовуючи чорнові записи, та готує план місця події. Написання протоколу та креслення схематичного плану студенти закінчують вдома. Потім виконана робота подається викладачу на перевірку.

Практичне заняття 10

Тема 10. Тактика проведення слідчого експерименту

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, мета, завдання, схожість і відмінність слідчого експерименту з оглядом місця події, допитом, пред'явленням для впізнання.
2. Питання і дії, які підлягають вирішенню та здійсненню на підготовчому етапі до проведення цієї слідчої дії.
3. Тактика проведення слідчого експерименту. Тактичні прийоми перевірки показів на місці.
4. Фіксація умов ходу і результатів слідчого експерименту. Технічні засоби фіксації.

Практичне завдання

1. Організувати і провести слідчий експеримент.
2. Скласти протокол цієї слідчої дії.

Задачі до практичного заняття

№ 1. При розслідуванні справи про розбійний напад свідок Тимошенко на допиті показав, що один із злочинців говорив з грузинським акцентом. Слідчий вирішив провести слідчий експеримент, щоб перевірити здатність свідка відрізнити грузинський акцент від інших. Для участі у експерименті були запрошені особи різних національностей, в тому числі і два грузини.

Чи може в даному випадку бути проведений слідчий експеримент? До якого виду він належить і як треба його провести?

№ 2. Слідчим від Халпахчі, Туманова і Бикова, які визнали себе винними у вчиненні ряду крадіжок із торгових об'єктів міста, були отримані явки з повинною про те, що 8 років тому вони вчинили крадіжку ювелірних виробів із секції ЦУМа. Дана крадіжка значилась нерозкритою. Допитавши цих осіб по даному факту і ознайомившись з матеріалами нерозкритої справи, слідчий виявив ряд розбіжностей стосовно місця розташування вікна, через яке вони проникали, місця знаходження ювелірної секції в торговому залі та ряду інших обставин.

Вкажіть, як повинен діяти у даному випадку слідчий. Чи можливо в цій ситуації проведення слідчого експерименту і якщо так, то перерахуйте зміст організаційних і підготовчих дій?

№ 3. На речовому ринку був затриманий громадянин Дейнега, який купив светр, заплативши за нього підробленими грошовими купюрами. При затриманні у нього було вилучено 10 купюр номіналом по 10 гривень, що теж були підробленими. Було встановлено, що Дейнега дружить з непрацюючим і неодноразово судимим Мокренко, у минулому художником

комбінату "Міськреклама". Підозра у виготовленні підроблених грошових знаків впала на Мокренка, але Дейнега на допиті заявив, що "малював гроші" сам. Слідчий вирішив перевірити показання Дейнеги шляхом проведення слідчого експерименту.

Назвіть вид слідчого експерименту. Яку підготовчу роботу треба провести слідчому? Хто повинен бути учасником слідчого експерименту, та які матеріали необхідні для його проведення? Як провести цю слідчу дію?

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: слідчий експеримент; реконструкція місця події; моделювання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: слідчий експеримент – це слідча дія, сутність якої полягає у встановленні відповідності показів раніше допитаної особи фактичній обстановці шляхом її відтворення даною особою на місці події. Ця слідча дія є перевіркою, включає в себе комплекс елементів, притаманних огляду місця події, допиту на місці події. Тому перевірка і уточнення показів на місці є складною комплексною слідчою дією, яка вимагає великого обсягу роботи як під час підготовки до слідчого експерименту, так і під час його проведення, в наближених до дійсності умовах.

Особливості є і в оформленні протоколу, в якому необхідно вказувати мету проведення слідчого експерименту. Рекомендується при проведенні слідчого експерименту як додатковий засіб фіксації використовувати фотозйомку, відеозапис.

Організацію і проведення слідчого експерименту слід починати із з'ясування вихідних даних, визначення виду слідчого експерименту, складання плану, в якому поетапно відобразити порядок проведення і визначити тактичні питання.

Робочий етап слідчого експерименту слід проводити в різних умовах, а хід і результати кожного дослідження фіксувати в чорнових записах, які надалі будуть використані для оформлення протоколу.

Практичне заняття 11

Тема 11. Організація і тактика проведення обшуку, тимчасового доступу до речей та документів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, мета, завдання і види обшуку. Обшук, як засіб одержання доказів при розслідуванні злочинів.
2. Правові та фактичні підстави проведення обшуку.
3. Підготовка до обшуку, загальні тактичні прийоми обшуку.
4. Тактика обшуку приміщень.
5. Тактика обшуку ділянок місцевості.
6. Обшук транспортного засобу.
7. Проведення особистого обшуку.
8. Тактичні прийоми виявлення місць приховування.
9. Поняття тимчасового доступу до речей та документів. Відмінність цієї слідчої (розшукової) дії від обшуку.
10. Фіксація ходу і результатів обшуку та тимчасового доступу до речей та документів

Практичне завдання

1. Провести обшук приміщення з метою виявлення об'єктів, вказаних у вихідних даних.
2. Скласти протокол обшуку.

Задачі до практичного заняття

№ 1. Етап 1

При розслідуванні злочину, була винесена ухвала про проведення обшуку в будинку Кочмаря, в якому, виходячи з матеріалів справи, було вчинене вбивство. Кочмар проживає у власному будинку, який складається з сіней, двох кімнат, кухні і ванної. На подвір'ї, крім будинку, знаходяться будівлі: хлів, гараж, туалет.

Завдання і методи обшуку в будинку Кочмаря. Участь яких спеціалістів необхідна при обшуці? Які науково-технічні засоби потрібні для якісного проведення обшуку?

Етап 2

Обшук в будинку Кочмаря до 22 години результатів не дав. Слідчий прийняв рішення продовжити обшук вранці.

Чим може бути обґрунтоване рішення слідчого? Які заходи повинен прийняти слідчий при переносі обшуку з тих чи інших причин на наступний день?

№ 2. Дерев'янка, у якого проводився обшук, заявив, що одна з кімнат його дачі здана в найом гр. Озерній і протестував проти обшуку в цій кімнаті. Озерна в свою чергу теж була проти обшуку в цій кімнаті тому, що в постанові було вказано проведення обшуку в Дерев'янка.

Визначить, як повинен діяти слідчий у даному випадку?

№ 3. За вчинення квартирної крадіжки імпортої апаратури у великих розмірах зібраними матеріалами встановлено, що її вчинив раніше судимий Косарев О.В. Вік - 30 років, слюсар по ремонту автомобілів, має гараж у дворі будинку і автомобіль ВАЗ-2105. В поточний час в гаражі обладнав автомастерню, в якій виконує приватні замовлення. Проживає в окремії 4- кімнатній квартирі на другому поверху 5-поверхового будинку. Спільно з ним в цій квартирі проживає його сестра, яка має малолітню дитину, тяжко хвора мати, яка не піднімається. Окрім того, одну з кімнат квартири він здав в найм гр.Нагнибці В.І. Косарев О.В. веде розгульний спосіб життя, має багато друзів, інколи ночує в гаражі. Сестра нікого в квартиру не пускає. Взаємовідносини з сусідами погані. Деякі знайомі сестри мають ключі від квартири Косарева. В коридорі квартири тримають німецьку вівчарку. Двері гаража обладнані вибуховим пристроєм.

Вкажіть організаційні та інші заходи, які повинен прийняти слідчий на підготовчому етапі до прибуття на місце проведення обшуку. Розкрийте заходи по прибуттю до об'єктів обшуку і початку пошукової діяльності. Дайте пропозиції стосовно тактики обшуку в цій ситуації.

№ 4. Під містком автотраси “Староконстянтинів - Шепетівка” було виявлено тільки тулуб розчленованого трупа особи чоловічої статі, а голова і ноги були відсутні. За висновком судово-медичної експертизи розчленування трупа ймовірно проводилось за допомогою гострої сокири і злочинець не володіє навичками секційної техніки. Перевіркою матеріалів стосовно безвісно зниклих було встановлено, що в м. Шепетівка декілька днів знаходиться в розшуку гр. “К”. Результатами перевірки відбитків пальців рук трупа по дактилооблікам встановлено, що загиблою особою дійсно є гр. “К”, раніше судимий за крадіжку. Перевіркою встановлено, що гр. “К” перед його зникненням бачили біля будинку гр. Надточій О.М., з якою він підтримував інтимні стосунки і про що міг знати її чоловік. В господарстві Надточій у приватній власності, окрім будинку, є хлів, гараж, автомобіль М-21 “Волга” та інші будівлі, а також садова ділянка.

Вкажіть мету обшуку господарства Надточій. Розробіть план підготовки до обшуку та план безпосереднього обшуку. Вкажіть, які тактичні прийоми можуть бути використані при дослідженні господарства Надточій. Які необхідні техніко-криміналістичні засоби та участь яких фахівців обов'язкова?

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: обшук; особистий обшук; пошукові засоби, види обшуків, порядок проведення, ухвала про проведення обшуку тимчасовий доступ до речей та документів, фіксація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обшук і тимчасового доступу до речей та документів відносяться до заходів процесуального примусу, пов'язаних зі збиранням і дослідженням доказів. Прийняття рішення про їх проведення вимагає особливої обережності і обґрунтованості, оскільки воно безпосередньо пов'язано з конституційними гарантіями недоторканності особи, житла, таємниці листування, телефонних переговорів й телеграфних повідомлень.

Вивчаючи рекомендовані джерела, необхідно чітко усвідомити наявність достатніх даних та процесуальну основу.

Треба чітко засвоїти підготовчі дії до виїзду на обшук і порядок дій після прибуття на місце обшуку. Слід звернути увагу на цілеспрямованість, ініціативу, тактичні прийоми виявлення місця приховування, застосування техніко-криміналістичних засобів та тісну взаємодію слідчого з працівниками органів дізнання і науково-дослідних експертно-криміналістичних підрозділів.

Після опитування студентів викладач формує слідчі групи і забезпечує їх вихідними даними /фабулою/.

Студент, перебуваючи в ролі слідчого, складає постанову на проведення обшуку з вихідних даних і приступає з групою до виконання завдань. Хід і результати обшуку оформляються протоколом обшуку, який подається викладачу на перевірку.

Практичне заняття 12

Тема 12. Тактика допиту. Організація і тактика пред'явлення для впізнання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття допиту і їх види. Психологічні основи допиту.
2. Тактика допиту свідка і потерпілого, які дають правдиві свідчення.
3. Тактичні прийоми надання допомоги допитуваному відновити в пам'яті забуте та прийоми подолання неправдивих свідчень.
4. Особливості допиту неповнолітніх свідків і потерпілих.
5. Особливості тактики допиту підозрюваного і обвинуваченого.
6. Тактичні прийоми формування психологічного контакту з підозрюваним і обвинуваченим на допиті.
7. Тактичні прийоми подолання відмови обвинуваченого від дачі показань на допиті.
8. Особливості допиту неповнолітніх підозрюваних і обвинувачених.
9. Особливості проведення одночасного допиту двох або більше осіб. Підготовка до одночасного допиту.
10. Фіксація ходу та результатів допиту. Технічні засоби фіксації показів.
11. Поняття, види і умови пред'явлення для впізнання. Підготовка до проведення впізнання.
12. Тактика пред'явлення для впізнання живих осіб за ознаками зовнішності, голосом (мовою), ходою та особливості комбінованого і зустрічного впізнання.
13. Пред'явлення для впізнання по фотознімкам, відео і фонограмам.
14. Тактика пред'явлення для впізнання предметів (речей).
15. Особливості пред'явлення для впізнання тварин, будівель, приміщень, ділянок місцевості.
16. Тактичні особливості пред'явлення для впізнання трупа людини або його частин, якщо труп розчленовано.
17. Фіксація ходу і результатів цих видів впізнання.

Практичне завдання

1. З переглянутого відеозапису показань підозрюваного (обвинуваченого) процесуально оформити протокол допиту.
2. За вихідними даними і реквізитами, отриманими у викладача, організувати і провести пред'явлення для впізнання живої особи за ознаками зовнішності та впізнання предметів (речей).
3. Процес проведення і його результати оформити протоколом.

Задачі до практичного заняття

№ 1. Під час допиту свідка Гринчук слідчий показав їй фотографію її чоловіка в групі жінок під час перебування на курорті.

Під впливом цього Гринчук розповіла про вчинені чоловіком за період його роботи в райспоживспілці, злочини.

Дайте оцінку допустимості цього тактичного прийому. Яким чином можна було б, на Ваш погляд, використати цю фотографію?

№ 2. Як свідка допитували хлопчика Радченка, від якого слідчий не міг отримати жодних показань. На всі запитання Радченко відповідав, що нічого не пам'ятає, або взагалі мовчав. Слідчий зробив перерву і запропонував хлопчику піти з ним у стрільковий тир та подивитись на стрільбу по мішені.

У тирі слідчий дав Радченку змогу зробити декілька пострілів. Потім вони повернулися в прокуратуру і Радченко охоче розповів про відомі йому факти.

Дайте оцінку діям слідчого.

№ 3. Слідчий, прийнявши справу про групове хуліганство з вбивством, звернув увагу на покази 10-літньої Олі стосовно того, що вона бачила ніж у одного з учасників бійки, що протирічило обставинам справи.

- Скажи, Олю, – запитав слідчий, – чому на допиті в поліції ти сказала, що ніж бачила в руках у дяді Васі?

- Бачите, як це вийшло... Мене в поліції дядьки – поліцейські питали про ніж. Я їм і сказала, що ніж бачила у дяді Васі, а потім, коли вийшла з поліції, я подумала, що погано казати неправду. Хотіла зайти сказати про це, але я дуже боялася...

Визначить, які недоліки були допущені при допиті малолітньої. Вкажіть основні тактичні особливості допиту малолітніх і неповнолітніх свідків.

№ 4. При допиті свідка, який ретельно розповів про обставини, при яких він у нічний час випадково став свідком того, як злочинці переносили викрадені з легкового автомобіля речі у вантажний автомобіль, але ніяк не міг згадати прізвище чи кличку одного з них. Слідчий спільно зі свідком перебрали безліч прізвищ, але ні одне з них не дало бажаного результату. Слідчий постійно проявляв наполегливість, але усі його намагання не дали позитивних результатів.

Вкажіть, які психологічні закономірності необхідно мати на увазі при утрудненнях свідка у пригадуванні забутих фактів і обставин. Перерахуйте тактичні прийоми, які найбільш доцільно було б використати в цій ситуації.

№ 5. Слідчий, проводячи допит підозрюваного, ознайомив його з висновком дактилоскопічної експертизи стосовно того, що сліди пальців рук і долоні на внутрішній поверхні скла вікна магазину, з якого вчинено крадіжку товарів, належать підозрюваному. Підозрюваний факт крадіжки товарів спростував. Стосовно відбитків пальців рук і долоні заявив, що він за 2 дні до крадіжки був у цьому магазині, підходив до вікна з метою подивитись

на вулицю, тому що йому привиділося, що поруч проходив його знайомий Петро Колчинський, і він його хотів окликнути. В цей час він, можливо, торкнувся до скла вікна.

Визначить тактичну помилку, яку допустив слідчий в процесі допиту. Як необхідно було використати висновок дактилоскопічної експертизи у даному випадку? Які основні правила використання доказів при допитах? Чи можливо виправити допущену помилку і як тактично вірно необхідно побудувати наступний допит стосовно слідів рук?

№ 6. Під час обшуку у помешканні громадянки Янчук, підозрюваної у вбивстві своєї свекрухи, був виявлений жакет, на якому були плями, подібні на кров. Вирішивши перевірити, як вплине на підозрювану це повідомлення, слідчий, не пред'являючи їй жакета, на допиті запитав: "Чому на вашому одязі плями крові?" Янчук почала швидко витирати обличчя і оглядати своє плаття. Побачивши її поведінку, слідчий показав їй жакет і вона зізналась у вчиненому злочині.

Проаналізуйте застосований слідчим тактичний прийом допиту громадянки Янчук.

№ 7. Допитуючи Герасимчука, підозрюваного в крадіжці товарів з крамниці, слідчий розповів йому картину вчиненого злочину в тій послідовності, як це впливало з даних огляду місця події.

Думаючи, що слідству все відомо про вчинений злочин, Герасимчук зізнався у вчиненні крадіжки.

Чи допустив слідчий в цій ситуації тактичну помилку? Які можуть бути наслідки цієї помилки, якщо така була?

№ 8. При проведенні допитів обвинуваченого в отриманні хабарів Петрова виникли утруднення в зв'язку з тим, що він заперечував їх отримання і постійно змінював свої показання, кожного разу придумуючи нові пояснення обставинам, що обвинувачують його. Аналізуючи поведінку обвинуваченого, слідчий звернув увагу на те, що на запитання, які відносяться до нейтральних обставин, Петров відповідає спокійно, зовсім не замислюючись, а при постановці обвинувальних запитань і пред'явленні доказів Петров по 5-10 хвилин обдумує кожну відповідь.

Визначить, як тактично вірно необхідно побудувати допит в даній ситуації. Чи доцільно в даній ситуації використати звуко- чи відеозапис?

№ 9. Слідчий за фактом пограбування гр-ки Скуратової В.В. провів пред'явлення для впізнання годинника, вилученого у Іванова В.П. на квартирі в процесі обшуку. Вилучений годинник він пред'явив серед інших 4-х такої ж марки, форми і кольору.

Чи доцільно пред'являти для впізнання предмети, які мають індивідуальну заводську нумерацію? Яку слідчу дію доцільно було провести в даному випадку? Чи можливе пред'явлення для впізнання в разі відсутності у слідства технічного паспорту на предмети, що мають індивідуальну технічну нумерацію?

№ 10. За фактом крадіжки корови у гр. Дончук Е.М. слідчий, з участю понятих, провів впізнання корови, вилученої у гр. "К" в стаді інших корів. Потерпіла впізнала свою корову, але детальні ознаки, за якими вона впізнала, не повідомила. В ході впізнання тварина також позитивно відреагувала на появу потерпілої і звернення до неї.

Чи можливо пред'являти для впізнання домашніх тварин безпосередньо в стаді? Участь яких фахівців доцільна при проведенні таких видів впізнання? Вкажіть, які неточності і помилки допустив слідчий в процесі пред'явлення для впізнання.

№ 11. Під час проведення обшуку в квартирі Блинова потерпіла Швалюк, запрошена слідчим, впізнала свій годинник і заявила, що цей годинник у неї викрадений рік тому

невідомими злочинцями. Цей факт слідчий зафіксував не в протоколі впізнання, а в протоколі обшуку.

Завдання: Дайте оцінку діям слідчого.

№ 12. Потерпіла Лукашук була викликана до слідчого для впізнання Пахомова. Лукашук сиділа в коридорі, коли в кабінет слідчого провели Пахомова. Через 15-20 хвилин слідчий запросив Лукашук і пред'явив їй для впізнання Пахомова серед інших двох чоловіків. Лукашук вказала на Пахомова як на людину, що приходила до неї на квартиру і пропонувала їй купити жіноче пальто.

Яку тактичну помилку допустив слідчий при підготовці до впізнання? Які процесуальні наслідки тягне допущена помилка?

№ 13. Перед початком пред'явлення для впізнання Шурко (особа, яку впізнають) було запропоновано зайняти будь-яке місце серед інших осіб. Шурко заявив, що він зробить це після того, коли йому буде дозволено помінятися верхнім одягом і шапкою з громадянином, котрий пред'являється разом з ним.

Вкажіть, як повинен діяти слідчий.

№ 14. Слідчий, з участю понятих, за фактом виявлення трупа невідомої жінки з ознаками насильницької смерті, в приміщенні бюро судово-медичної експертизи пред'явив для впізнання гр-ці Ткаченко М.С. труп цієї жінки. Труп лежав на секційному столі без одягу, покритий простирадлом. Поруч з трупом лежали знімні зубні протези. Оглянувши труп, гр-ка Ткаченко заявила, що в пред'явленому для впізнання трупі жінки вона впізнала труп своєї сусідки Тарасової Олени Миколаївни. Труп впізнала за рисами обличчя, світло-русявому волоссі, зросту, тулубу й віку. Крім того, Ткаченко повідомила, що вигляд знімних зубних протезів, а також матеріал, з якого вони виготовлені, подібний на ті, які були в її сусідки. Все отримане від гр-ки Ткаченко М.С. слідчий ретельно зафіксував в протоколі пред'явлення для впізнання.

Вкажіть, які помилки допустив слідчий при проведенні даної слідчої дії.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: допит; одночасний допит двох або більше осіб; тактичні прийоми допиту; встановлення психологічного контакту; конфліктна ситуація; досудове слідство. Впізнання; безпосереднє і опосередковане впізнання; попередній допит; запрошення учасників; створення умов з дотриманням вимог закону.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: допит у кримінальному судочинстві є найпоширенішим способом отримання та фіксації доказової інформації для встановлення істини у кримінальній справі. Тому знання тактичних можливостей допиту та вміння його ефективно проводити відіграє важливу роль у розкритті і розслідуванні злочинів. Зокрема, під час самостійної підготовки студенти мають з'ясувати правову регламентацію допиту, його різновиди та завдання, що вирішуються при цьому. Пред'явлення для впізнання - це одна з небагатьох слідчих дій ідентифікаційного характеру, до проведення якої вдаються при розслідуванні як тяжких, так і інших видів злочинів.

Для досягнення мети заняття, крім вивчення законодавства і рекомендованої літератури, треба виконати завдання з критичного аналізу навчального протоколу допиту, прослухавши і проглянувши відеозапис показів.

При виконанні завдання з критичного аналізу навчального протоколу необхідно звернути увагу на місце і час допиту, характер і послідовність питань і відповідей, їх формулювання. Застосування науково-технічних засобів.

Перед оформленням протоколу допиту студентам відтворюється відеозапис допиту. Під час прослуховування показань бажано, щоб студенти робили чорнові записи для складання протоколу допиту.

Будучи самостійною слідчою дією, пред'явлення для впізнання має деякі подібності з оглядом, допитом, слідчим експериментом. Тому необхідно запам'ятати, що суть впізнання полягає у встановленні тотожності пред'явленого об'єкта (суб'єкта) за зразком, який залишився у пам'яті тих, хто впізнає. Для цього перед пред'явленням для впізнання слідчий, керуючись нормами процесуального закону, зобов'язаний попередньо допитати особу, яка буде впізнавати, за якими ознаками вона може впізнати об'єкт (суб'єкт), про що складається протокол допиту. Безпосередньо проводити впізнання можливо лише при додержанні встановлених обов'язкових вимог з належною відповідною підготовкою до проведення цієї слідчої дії.

На початку занять проводиться опитування студентів з метою чіткого усвідомлення теоретичних положень даної теми (поняття, види, умови проведення, ситуації, при яких проведення впізнання недоцільне).

Провівши опитування студентів по даним теоретичним положенням і вирішивши задачі, викладач формує слідчі групи, яким запропонує навчальну фабулу і необхідний реквізит, згідно з якими студенти моделюють в аудиторії порядок проведення впізнання живої особи за ознаками зовнішності, або предметів (речей).

Проводячи впізнання (одночасно з фотозйомкою) студенти роблять чорнові записи, які ними надалі будуть використані для оформлення протоколу. Протокол з додатками пред'являється викладачу.

Практичне заняття 13

Тема 13. Загальні положення криміналістичної методики розслідування окремих видів (груп) злочинів. Криміналістична характеристика і її типові елементи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, система, завдання, джерела та значення криміналістичної методики.
2. Місце криміналістичної методики в криміналістиці і її зв'язок з іншими галузями знань.
3. Структура і загальні принципи криміналістичної методики.
4. Поняття, класифікація та функції криміналістичної характеристики злочинів.
5. Співвідношення криміналістичної характеристики злочинів з кримінально-правовою, кримінально-процесуальною, кримінологічною і психологічною характеристиками.
6. Зміст основних типових елементів криміналістичної характеристики злочинів.
7. Засвоєння студентами основних структурних елементів приватних методик розслідування з урахуванням специфіки конкретного злочину.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: криміналістична методика; джерела; структура криміналістичної методики; криміналістична характеристика; елементи криміналістичної характеристики.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: криміналістична методика являє собою систему положень і розроблених на їх основі практичних рекомендацій (алгоритмів, схем), які забезпечують оптимальну організацію розслідування та попередження окремих видів злочинів. Вказані структурні схеми, включають наступні елементи: 1) криміналістичну характеристику даного виду злочину; 2) обставини, що підлягають встановленню; 3) першочергові слідчі дії та розшукові заходи; 4) типові слідчі ситуації, типові версії та планування; 5) тактику провадження окремих слідчих дій; 6) профілактичні дії слідчого. Серед вказаних елементів потрібно відзначити криміналістичну характеристику як

інформаційну модель, що являє собою кількісно-якісний опис типових ознак конкретного виду (групи) злочинів.

Практичне заняття 14

Тема 14. Методика розслідування злочинів вчинених проти життя та здоров'я особи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Криміналістична характеристика злочинів, вчинених проти життя та здоров'я особи, та обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні цих видів злочинів.
2. Приводи, типові слідчі ситуації, напрями планування на початковому етапі розслідування злочинів, вчинених проти життя та здоров'я особи.
3. Першочергові слідчі дії при розслідування зникнення людини.
4. Завдання, типові ситуації, слідчі дії і тактичні операції подальшого етапу розслідування.
5. Особливості тактики проведення окремих слідчих дій.

Задачі до практичного заняття

№ 1. Етап 1.

3 квітня близько 23-00 у дворі будинку №6 по вул. Володимирській було знайдено в непритомному стані гр. Кошонька з ножовими пошкодженнями грудної клітини і черевної порожнини.

Лікар швидкої допомоги повідомив, що він за викликом невідомої жінки прибув за вказаною адресою і випадково виявив на тротуарі молодого хлопця, що лежав у непритомному стані. У нього при зовнішньому огляді, в області грудної клітини і черевної порожнини було виявлено декілька ножових уражень. Потерпілого було доставлено в лікарню, де він при наданні необхідної медичної допомоги, не приходячи до свідомості, помер. Повідомлення надійшло безпосередньо слідчому з лікарні.

Яке рішення необхідно прийняти слідчому в даній ситуації після одержання даного повідомлення і які заходи він повинен прийняти? Вкажіть слідчі дії, які повинні бути проведені по даному повідомленню та які взяти оперативно-розшукові заходи. Вкажіть види експертних досліджень та орієнтовні питання.

Етап 2

Судово-медичним дослідженням трупа Кошонька було встановлено, що смерть насильницька і настала внаслідок нанесених прониклих поранень грудної клітини і черевної порожнини з пошкодженням легені, печінки та кишок. Ці пошкодження могли бути спричинені колючо-ріжучим знаряддям типу ножа з двобічною заточкою клинка, який має довжину не менше 120 мм і ширину близько 20 мм.

Колото-різані рани долоні правої руки можуть бути віднесені до тілесних ушкоджень, отриманих при самозахисті потерпілого.

Пошкодження в області грудної клітини нанесені зверху вниз, а черевної порожнини - знизу доверху і декілька зліва направо, коли потерпілий знаходився у вертикальному стані. В крові потерпілого виявлено алкоголь, що свідчить про тяжку ступінь сп'яніння. На піджаку і сорочці потерпілого є п'ять розрізів тканини. Дані пошкодження та тілесні ушкодження на тілі потерпілого дозволяють стверджувати, що вони утворені 5-ма одномоментними ударами колото-ріжучим знаряддям. На піджаку Кошонька, який був вилучений слідчим у лікарні, виявлено плями крові, яка могла бути кров'ю потерпілого чи іншої особи з аналогічною групою.

Проведеними оперативно-розшуковими заходами встановлені знайомі Кошонька.

Які висновки можна зробити на підставі висновків експертиз? Які версії можна висунути на підставі наведених даних? Складіть план розслідування за наведеними даними. Складіть план допитів знайомих.

Етап 3

Свідок Янковський при допиті повідомив, що він 3 квітня разом з Кошонько та іншими спільними знайомими знаходились в ресторані, де розпивали спиртні напої. При виході з ресторану виник конфлікт з невідомими йому особами і один з них вдарив його по голові. В цей момент він побачив, як Кошонько зігнувся і тримався руками за живіт, а спереду біля нього знаходився невідомий йому хлопець, якого він може впізнати.

Свідок Литвинов пояснив, що при виході з ресторану разом з Кошонько і Янковським він затримався, але бачив, як на них напали двоє невідомих і зчинилися бійка. При цьому в процесі бійки Кошонько схопився за живіт і впав. Коли Литвинов підбіг до місця бійки, то Кошонько лежав, а невідомі сідали в автомобіль темного кольору. При цьому один з них пригрозив Литвинову ножом.

Свідок Носова пояснила, що ввечері 3 квітня в ресторані вона познайомилась з хлопцями, які назвалися Аліком і Русланом, а пізніше, при виході з ресторану, вона бачила, як ці хлопці вчинили бійку з місцевими, але не придала цьому значення. Ножика при бійці вона не бачила.

Яких заходів необхідно вжити щодо перевірки причетності Аліка і Руслана до вчиненого злочину? Складність план усунення протиріч в отриманих показах та план слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, які необхідні в цій ситуації. Спробуйте скласти варіанти прогнозів розвитку подій на слідстві.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: вбивство; тілесні ушкодження; судово-медична експертиза; труп; самогубство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: повне і якісне розкриття злочинів вчинених проти життя та здоров'я особи, всебічне встановлення і дослідження причин і умов, які сприяли їх вчиненню – головне завдання оперативно-слідчих органів. Залежно від обсягу та характеру наявної первинної інформації на момент подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення - ці злочини поділяються на очевидні і таємні.

З'ясування значення в криміналістичній характеристиці питання про очевидне або таємне його вчинення дає змогу обрати вірний напрямок розслідування, зв'язати коло осіб, які можуть мати відношення до вчиненого злочину.

Слід мати на увазі, що методика розслідування цих категорій злочинів залежить від ситуації: наявності або відсутності трупа, виявлення трупа відомої чи невідомої особи або частин розчленованого трупа, вчинення злочину з подальшим його маскуваням під нещасний випадок або природну смерть. Визначення напряму розслідування залежить також і від «слідової картини».

Практичне заняття 15

Тема 15. Методика розслідування злочинів проти власності, вчинених шляхом крадіжки, грабежу, розбою. Розслідування шахрайства і вимагання

Питання для усного опитування та дискусії

1. Криміналістична характеристика злочинів проти власності, вчинених шляхом крадіжки, грабежу, розбою та обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні цих видів злочину.

2. Типові версії і планування початкового етапу розслідування крадіжок державного, комунального і колективного майна.

3. Типові ситуації і завдання подальшого етапу розслідування крадіжок державного, комунального і колективного майна.

4. Типові ситуації і слідчі версії початкового етапу розслідування квартирних крадіжок.
5. Особливості розслідування кишенькових крадіжок.
6. Типові ситуації, слідчі версії і планування розслідування грабежу, розбою.
7. Криміналістична характеристика шахрайства і обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні цього виду злочину.
8. Типові ситуації, початковий етап розслідування шахрайства.
9. Подальший етап розслідування шахрайства.
10. Криміналістична характеристика вимагання.
11. Виявлення і аналіз ознак вимагання.
12. Початковий етап розслідування, типові ситуації, версії, слідчі дії.
13. Подальший етап розслідування вимагання, типові ситуації, слідчі дії.
14. Особливості тактики проведення окремих слідчих дій в методиці розслідування вимагання.

Задачі до практичного заняття

№ 1. 20 вересня о 7-й годині ранку в районний відділ поліції надійшло повідомлення від дільничного інспектора сел. Сатанів про вчинену крадіжку з промтоварного магазину. Дільничний інспектор повідомив, що ним забезпечено належну охорону місця події, а також про те, що в магазині 2 дні назад почалась ревізія. Магазин не охороняється. Оглядом місця події встановлено, що проникнення здійснено шляхом пролому стелі. З магазину викрадено товарно-матеріальних цінностей на суму 2,5 тис. гривень.

Вкажіть склад слідчо-оперативної групи. На з'ясування яких обставин повинні бути направлені перевірочні дії і в яких матеріалах, обстановці і обставинах повинні бути вихідні дані в разі інсценування крадіжки. Вкажіть типові версії стосовно особи, якою, можливо, вчинено злочин. Складіть план проведення першочергових слідчих дій.

№ 2. У відділ поліції від гр. Войтюка П.В., що проживає по вул. Інститутській 7, кв. 15 по телефону надійшло повідомлення про те, що в період з 9-00 до 13 години з його квартири шляхом злому вхідних дверей вчинено крадіжку, про що свідчить відсутність холодильника та іншої побутової техніки (телевізора, відеомагнітофона, відеокамери та ін.)

Виїздом на місце події встановлено факт злому дверей і відсутність вказаних речей. Безпосереднім оглядом квартири було виявлено і вилучено з місця події: сліди пальців рук, що не належать потерпілому; сліди ніг загальною довжиною 29 см; зліпки зі слідів знаряддя злому; декілька недопалків.

Проведеними опитуваннями мешканців будинку встановлено, що гр. Войтюк місяць тому розірвав шлюбні відносини зі своєю жінкою, яка виїхала з міста на постійне місце проживання її батьків, а перед цим подала заяву в суд про розподіл квартири і майна.

Вкажіть типові версії по даній ситуації та версії стосовно особи, якою вчинена ця подія. В разі вчинення квартирної крадіжки визначіть комплекс організаційних, оперативно-розшукових заходів і слідчих дій початкового етапу розслідування. Вкажіть види експертиз, які необхідно призначити стосовно вилучених слідів і речових доказів та сформулюйте питання експертам.

№ 3. 12 грудня о 3 годині черговому інспектору відділу поліції надійшов телефонний дзвінок від гр. Заремби, який працює сторожем по охороні маслозаводу, про те, що півгодини тому він бачив, як двоє невідомих, погрожуючи обрізом, вдарили і зв'язали сторожа магазину "Тканини", проникли в магазин звідки винесли 4 великі пакунки і віднесли їх в автомобіль "ВАЗ-2109", що знаходився в 100 метрах від магазину, і поїхали в бік об'їзної дороги.

В результаті проведених першочергових слідчих дій і оперативних заходів було встановлено:

- сторож маг. "Тканини" добре запам'ятав прикмети одного із злочинців і може впізнати;
- автомобіль має червоний колір, дві останні цифри державного номера "17";

- в комісійний магазин міста гр. Красновою В.І. було здано на реалізацію 16 метрів тканини, аналогічної тій, що була викрадена з магазину “Тканини” і частина якої залишилась в магазині.

Визначить комплекс першочергових слідчих дій і оперативно-розшукових заходів початкового етапу розслідування. Складіть план допиту гр. Краснової В.І. Вкажіть види експертиз, які необхідно призначити, виходячи з умов задачі.

№ 4. В обласну прокуратуру зі скаргами звернулось 12 мешканців нашої області стосовно того, що в лютому місяці поточного року по об’яві, надрукованій в місцевій пресі (щодо надання послуг з працевлаштування в державах Західної Європи), вони заключили угоди з фірмою “Лайф” та внесли кожний по 1200 доларів США. Фірмою вони були відправлені на Кіпр, де, прибувши в аеропорт Ларнаки, вони були затримані митною службою на 4 доби, а потім службою еміграції відправлені до Києва. Щодо повернення грошей фірма їм не відповіла.

Перевіркою встановлено, що фірма “Лайф” дозвіл мала на оформлення тільки туристичних, а не робочих віз. Керівники фірми - місцеві мешканці.

Яке рішення повинен прийняти прокурор? На виявлення яких обставин повинна бути спрямована перевірка і що підлягатиме вилученню? Вкажіть перелік першочергових слідчих дій.

№ 5. У міській відділ поліції надійшла заява однієї приватної торгової фірми про те, що ними складено договір на поставку для них за передплатою окремих видів товарів широкого вжитку з такою ж фірмою нашої держави. Оплачені товари не надійшли, а прибувши на адресу постачальника, встановлено, що фірми взагалі не існує, а гроші відправлено за підробленими документами на рахунок приватної особи, яка нічого про це не знає, а про паспорт і особистий рахунок заявила, що документи загубила у нетверезому стані.

Охарактеризуйте слідчу ситуацію, яка склалася на початковому етапі розслідування. Складіть план розслідування і вкажіть оперативно-розшукові заходи. Які експертизи слід призначити, сформулюйте питання експертам.

№ 6. У вересні – жовтні минулого року гр. Безверхому І. В., мешканцю м. Шепетівка, стали надходити телефонні дзвінки з вимогами передачі невідомим особам 2000 доларів США, при цьому погрожували насильством, вбивством. В зв’язку з тим, що він не реагував на телефонні дзвінки, то двоє невідомих його зустріли і побили, заподіявши легкі тілесні ушкодження, про що він написав заяву в поліцію. Були прийняті відповідні заходи щодо прослуховування телефонних розмов, особистої безпеки потерпілого та інші. Особи були встановлені – брати Гирак В.Р. і Р.Р., які підтримували гарні стосунки з гр. Хоменко М.В. 20 листопада, при передачі потерпілим 500 доларів США Гираку В.

Які першочергові слідчі дії найбільш доцільні в цій ситуації? Що необхідно з’ясувати при допиті затриманого? Які заходи оперативного характеру необхідно прийняти?

№ 7. В підрозділ по боротьбі з організованою злочинністю звернувся керівник приватного підприємства Савченко Ю.П. і заявив про те, що декілька днів тому назад до нього прийшли двоє невідомих з вимогою передачі їм 10000 доларів США за послуги, які вони надали його підприємству при реалізації договору, пов’язаного з постачанням м’ясних продуктів. При цьому погрожували застосуванням насильства щодо нього, членів його сім’ї та знищенням підприємства. Савченко ніяких посередницьких послуг при реалізації ні від кого не отримував, а тому відмовив у їхніх вимогах. Незважаючи на це вони дали директору дві доби на роздуми. Через два дні вони знову прийшли до нього в офіс і свої вимоги супроводжували погрозами вбити його та підпалити приміщення, але і на цей раз до згоди не дійшли. Вимагачі знову на роздуми дали термін 3 доби. Свою розмову з вимагачами директор в офісі записав на магнітофонну стрічку. Того ж дня по телефону погрози стали надходити і членам його сім’ї, а тому він вимушений був звернутись до поліції.

Вкажіть, яких невідкладних заходів необхідно вжити в цій ситуації? Яким чином можна використати фонограму? В разі затримання з поличним вкажіть перелік першочергових слідчих дій.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: предмет посягання; об'єкти прикладання зусиль злочинця; розмір заподіяного матеріального збитку; таємний характер; відкритий насильницький двосторонній характер; інсценування злочину. Зловживання довірою; попередня перевірка; вимагання; предмет вимагання; дії які застосовуються для вимагання; психічне або фізичне насильство; слідчі дії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: даючи загальну криміналістичну характеристику необхідно вказати що ці злочини мають і загальну класифікацію щодо ознак і стосунків осіб, які їх вчиняють; відношення злочинців до місця події; розмірів заподіяного матеріального збитку; способу вчинення; кількості епізодів; відношення щодо підготовки та приховування. Загальними в цих злочинах, окрім кваліфікуючих та інших обставин, є і обставини, що підлягають встановленню. У процесі підготовки до заняття необхідно усвідомити що для відмежування шахрайства від інших посягань на власність важливо встановити наявність обману чи зловживання довірою, яке може породжуватись службовими, родинними стосунками або особливою довірою потерпілого. Розрізняється шахрайство від інших злочинів і тим, що злочинці діють відкрито, способи різноманітні.

Поруч з загальною криміналістичною характеристикою цієї групи злочинів необхідно усвідомити, що для крадіжок суттєвим є таємний характер і як правило, відсутність очевидців злочину, а для грабежу і розбійного нападу - відкритий насильницький двосторонній характер дій злочинця, що зачіпає як особу потерпілого, так і його майно.

Вивчаючи питання про методику розслідування крадіжок і особливо квартирних, студенти повинні з'ясувати, що тут найчастіше зустрічаються три типові ситуації, по яким висуваються відповідні слідчі версії, визначається перелік і послідовність слідчих дій і оперативно-розшукових заходів та проводяться відповідні тактичні операції з одночасним розгорнутим плануванням розслідування. З'ясовуючи специфіку розслідування грабежу і розбою, слід мати на увазі такі їх особливості: а) вчиняються у більшості випадків групою; б) їх вчиненню передуює, як правило, ґрунтовна підготовка; в) вчиняються вони зухвало, жорстко і швидко; г) на місці злочину обмежена кількість слідів, предметів та інших речових доказів. Необхідно мати на увазі і можливості інсценувань, особливо якщо потерпіла особа заявляє що викрадено (відібрано) не її особисте майно.

Готуючись по темі щодо вимагання необхідно знати, що воно є одним з найбільш небезпечних злочинних посягань на державну і громадську власність та особисті інтереси громадян. Великий ступінь громадської безпеки цих злочинів міститься в тому, що вони в більшості випадків вчиняються високоорганізованими злочинними угрупованнями, які розподіляють між собою зони впливу, породжуючи таким чином у нашій державі нове злочинне явище – рекет.

Ці злочини мають двояку направленість. Предмет посягання практично завжди передають у відсутності очевидців, що негативно впливає на механізм слідоутворення. Злочинець діє зухвало мотивуючи що забирає «своє».

Практичне заняття 16

Тема 16. Розслідування привласнень, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем

Питання для усного опитування та дискусії

1. Криміналістична характеристика цих видів злочинів.
2. Особливості проведення досудового розслідування при виявленні обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення за матеріалами документальної ревізії і оперативними матеріалами органу дізнання.
3. Типові ситуації, слідчі версії, комплекс першочергових слідчих і організаційних заходів початкового етапу розслідування.
4. Завдання, типові ситуації, слідчі дії і планування подальшого етапу розслідування.
5. Особливості тактики проведення окремих слідчих дій.

Задачі до практичного заняття

№ 1. В слідчий підрозділ надійшли матеріали документальної ревізії зі всіма необхідними документами – додатками щодо недостачі товарно-матеріальних цінностей на кондитерський фабриці. Вивченням матеріалів встановлено, що в них є дані стосовно матеріально-відповідальних осіб, але не з'ясовано, внаслідок чого утворилась недостача.

Вкажіть обов'язковий перелік додатків до матеріалів документальної ревізії. По цій ситуації побудуйте типові версії стосовно недостачі. Вкажіть комплекс першочергових слідчих дій.

№ 2. Оперативним підрозділом органу дізнання встановлено, що виконроб БМУ № 427 Підлісний Л.М. постійно робив приписки в нарядах на виконання будівельних робіт, вказуючи прізвища тимчасово не працюючих робітників. З метою приховування він систематично також завищував обсяг виконаних робіт. За його вказівкою робітники передавали йому частину грошей, отриманих понад заробленої зарплати. Робітниками таким чином було незаконно отримано понад 10000 гривень, з яких виконробу було передано близько 3000 гривень. Було встановлено, що Підлісний, окрім грошей, в зв'язку з завищенням у звітності обсягу виконаних робіт списав і будматеріали (цеглу, розчин, цемент, плитку тощо) на суму 6 тисяч гривень, які привласнив.

Вкажіть комплекс першочергових слідчих дій і організаційних заходів, які необхідно провести за цими фактами. Визначть види експертиз та сформулюйте питання експерту, які підлягають вирішенню цими експертизами. Розкрийте завдання подальшого етапу розслідування.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: галузь; виробничий процес; облікове і не облікове майно; ревізія; інвентаризація; реалізація оперативних матеріалів; взаємодія; тактична операція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: вивчаючи зазначену тему необхідно усвідомити, що існує різноманітність розкрадань як за способом вчинення, так і за об'єктами та географією.

Розкраданню підлягає як облікове, так і не облікове майно. Способи залежать від багатьох обставин і в першу чергу – предмета посягання, галузі, виду продукції, характеру виробничого процесу, умов виготовлення виробів, стану обліку, організаційних і технологічних умов які в свою чергу зумовлюють особливості методики розслідування.

Необхідно також усвідомити, що вирішення завдань початкового етапу розслідування у більшості залежить від організації взаємодії слідчого з оперативними підрозділами і системи спільних дій, які здійснюються тактичними операціями.

Напрямок подальшого етапу розслідування визначається типовими ситуаціями і завданнями, які здебільшого вирішуються проведенням відповідних тактичних операцій. Слідчі дії цього етапу направлені на дослідження і закріплення встановлених обставин розкрадання, а тому мають свої особливості з тактики їхнього проведення.

Практичне заняття 17

Тема 17. Методика розслідування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Криміналістична характеристика злочинів даної категорії.
2. Першочергові слідчі дії і оперативно-розшукові заходи.
3. Висунення слідчих версій, планування розслідування, тактика проведення окремих слідчих дій.

Задачі до практичного заняття

№ 1. Етап 1

Відділом боротьби з організованою злочинністю при проведенні обшуку за місцем проживання громадянина Хованця, який був затриманий як член злочинного угруповання, що займалось вимаганнями на речовому ринку міста, було вилучено 8 кг макової соломки. Допитаний пояснив, що цю наркотичну сировину привіз і залишив йому на зберігання знайомий Деркач, що проживає у м. Кривий Ріг.

Складіть план першочергових слідчих дій і оперативно-розшукових заходів. Визначте вид експертизи і сформулюйте питання експертизу.

Етап 2

Із слідчого підрозділу поліції м. Кривого Рогу надійшло повідомлення, що ними затримано дві особи за виготовлення і продаж наркотичних засобів, у яких вилучено частку сировини. Затримані дали показання, що макову соломку їм продавав громадянин Деркач. Проведеним обшуком сировини у нього не знайдено.

Складіть план подальших спільних слідчих дій, які необхідно провести по викриттю Деркача. Яку експертизу необхідно призначити?

№ 2. На залізничному вокзалі була затримана група циган, у яких було вилучено декілька валіз з маковою соломкою. В своїх поясненнях вони повідомили, що цю сировину вони зібрали нагородах по селах Полонського району і дали декілька адрес.

Оцініть ситуацію, яка склалася. Визначте організаційні заходи та слідчі дії на даному етапі.

Методичні рекомендації

Ключові терміни та поняття: наркотичні засоби; психотропні речовини; прекурсорі; нарколабораторії; ефедрон; первітин; ситуації; слідчі дії; об'єм і вага вилученого; попереднє дослідження; аналіз слідчої ситуації; типові версії; сукупність злочинів; взаємодія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: боротьба зі злочинами у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів набуває характеру глобальної проблеми, про що свідчить те, що нині в міжнародному обігу перебуває більше 120 видів наркотичних засобів і така ж кількість психотропних речовин. Зростає і кількість синтетичних наркотиків амфетамінової групи. З позицій криміналістичної характеристики ці злочини умовно поділено на 4 групи, наведено визначення юридичних понять, які застосовуються в диспозиціях злочинів даної категорії. Початковому етапу розслідування у більшості випадків характерні дві типові ситуації, що і визначає перелік і послідовність проведення першочергових слідчих дій та оперативно-розшукових заходів. При організації і плануванні розслідування необхідно враховувати те, що в кожній справі підлягає дослідженню сукупність злочинів, а тому повинен бути розроблений план розслідування як по

кожному виду злочину, так і загальний план. В процесі розслідування повинна бути належна взаємодія слідчого з органом дізнання в частині планування і проведення тактичних операцій.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Криміналістика». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Криміналістика» складається з двох окремих завдань: письмових робіт по визначених темах та підготовки теоретичних матеріалів за питаннями самоконтролю. Письмова робота та теоретичні питання виконуються у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують письмову роботу та завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та заслуховування доповіді за темою роботи. Питання письмової роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

Тема 1.

Предмет, система, завдання науки криміналістики її зв'язок з юридичними та іншими науками. Методологічні основи і методи криміналістики. Криміналістична ідентифікація

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Визначити, що є предметом дослідження науки криміналістики, яка її система.
2. Визначити, яке місце займає криміналістика в системі наукових знань.
3. Основні етапи у розвитку криміналістики як науки.
4. Визначитись із поняттям «криміналістична методологія».
5. Які існують криміналістичні методи та критерії для їх поділу?
6. Що є об'єктами криміналістичної ідентифікації?
7. Які існують види криміналістичної ідентифікації?
8. На які етапи поділяється криміналістична ідентифікація?

Тема 2. Вчення про криміналістичні версії

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Місце криміналістичної версії в системі криміналістики.
2. З скількох етапів складається процес побудови криміналістичної версії?
3. Що включає в себе процес перевірки версії?

Тема 3.

Загальні положення криміналістичної техніки. Судова фотографія і відеозапис

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Поняття криміналістичної техніки як розділу криміналістики.
2. Поняття криміналістичних засобів.
3. Завдання криміналістичної техніки.
4. Що таке судова фотографія та яке її значення?
5. Правила фотозйомки місця події та її процесуальне оформлення.

Тема 4. Криміналістична трасологія

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Що таке криміналістичне слідознавство та яка його відмінність від трасології?
2. Які існують правила вилучення і фіксації слідів?
3. Як поділяються сліди залишені транспортними засобами?
4. Які існують види трасологічних експертиз?

Тема 5. Судова балістика, криміналістичне дослідження холодної зброї

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Що таке судова балістика? Які об'єкти її дослідження?
2. За якими критеріями можна визначити приналежність предмета до вогнепальної зброї?
3. Які існують боєприпаси і їх складові елементи?
4. Які критерії віднесення предмету до холодної зброї?
5. Що таке вибухознавство та які об'єкти воно досліджує?
6. Які завдання вирішуються судово-балістичною експертизою?

Тема 6. Криміналістичне дослідження документів (документознавство)

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Поняття документу в криміналістиці.
2. Які є види повних та часткових підробок?
3. Які є види підробки грошових знаків?
4. Які є види підробок печатко та підписів?
5. Що таке письмова мова та почерк?
6. Які існують ознаки письмової мови та почерку?
7. Які завдання вирішуються почеркознавчою та авторознавчою експертизами?

Тема 7. Криміналістична габітоскопія

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Яка історія запровадження ідентифікація особи за ознаками зовнішності?
2. Як поділяються ознаки зовнішності?
3. Використання принципів словесного портрету в правоохоронній діяльності.

Тема 8. Загальні положення криміналістичної тактики. Організація і планування розслідування

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Поняття криміналістичної тактики.
2. Яке місце криміналістичної тактики в системі криміналістики?
3. Поняття організації і планування розслідування.

Тема 9. Тактика огляду місця події

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Види слідчих оглядів.
2. В чому полягає особливість огляду місця події в порівнянні з іншими слідами оглядами?
3. Яка послідовність проведення слідчого огляду.
4. Які особливості проведення огляду місця події в разі виявлення на ньому трупа?

Тема 10. Тактика слідчого експерименту

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Поняття слідчого експерименту та його зміст?
2. В яких випадках доцільно проводити дану слідчу дію?
3. Які підготовчі дії має вчинити слідчий для проведення цієї слідчої дії?

Тема 11. Організація і тактика проведення обшуку та тимчасового доступу до речей та документів

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Поняття та види обшуків.
2. Які підстави для проведення обшуку?
3. Які тактичні прийоми доцільно застосовувати при проведенні даної слідчої дії?

Тема 12. Тактика допиту. Організація і тактика пред'явлення для впізнання

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Поняття та види допиту.
2. Тактичні ситуації та тактичні прийоми при проведенні допиту.
3. Які особливості допиту окремих категорій осіб?
4. Підстави проведення цієї слідчої дії.
5. Які підготовчі дії має провести слідчий перед проведенням слідчої дії?
6. Який порядок проведення різних видів пред'явлення для впізнання?

Тема 13. Загальні положення криміналістичної методики розслідування окремих видів (груп) злочинів. Криміналістична характеристика та її типові елементи

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Поняття криміналістичної методики.
2. Особливості окремих криміналістичних методик.
3. Поняття криміналістичної характеристики.
4. Структура криміналістичної характеристики.

Тема 14. Методика розслідування злочинів, вчинених проти життя та здоров'я особи

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Особливості криміналістичної характеристики злочинів проти життя та здоров'я особи.
2. Початковий етап розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи.
3. Подальший етап розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи.

Тема 15. Методика розслідування злочинів проти власності, вчинених шляхом крадіжки, грабежу, розбою. Розслідування шахрайства і вимагання

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Опрацювати Постанову Пленуму Верховного суду України № 10 від 06.11.2009р. «Про судову практику у справах про злочини проти власності»
2. Проаналізувати криміналістичні характеристики крадіжки, грабежу, розбою; типові слідчі ситуації, версії та основні напрями розслідування на початковому та подальшому етапах.
3. Проаналізувати особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій.
4. Елементи криміналістичної характеристики шахрайства та вимагання.

5. Початковий етап розслідування цих злочинів, типові слідчі ситуації та першочергові слідчі дії на цьому етапі.

6. Подальший етап розслідування шахрайства та вимагання, особливості проведення окремих слідчих дій.

Тема 16. Розслідування привласнень, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Які складові елементи криміналістичної характеристики привласнень, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем?

2. Початковий етап розслідування. Типові слідчі ситуації на цьому етапі.

3. Першочергові слідчі дії.

4. Особливості проведення окремих слідчих дій при розслідуванні привласнень, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем на подальшому етапі.

Тема 17. Методика розслідування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Опрацювати постанову Пленуму Верховного суду України від 26.04.2002р. №4 (із змінами від 18 грудня 2009 року №16) «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів»

2. Проаналізувати криміналістичні характеристики злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та основні напрями розслідування на початковому та подальшому етапах.

Тема 18. Розслідування злочинів у сфері службової діяльності

Завдання. Опрацювати теоретичні питання.

1. Опрацювати постанову Пленуму Верховного суду України від 26.04.2002р. №5 «Про судову практику у справах про хабарництво»

2. Проаналізувати криміналістичні характеристики вимагання і одержання неправомірної вигоди службовою особою та основні напрями розслідування на початковому та подальшому етапах.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) студента денної форми навчання за тематикою навчальної дисципліни «Криміналістика» виконується у вигляді контрольної роботи (реферату) у межах годин, відведених для самостійної роботи.

1.5.1. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт

Метою виконання контрольних робіт є закріплення і систематизація студентами отриманих знань у процесі участі в аудиторних заняттях і самостійної роботи.

Для виконання контрольних робіт студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, методичні матеріали, науково-монографічну літературу, статистичні дані, аналітичну інформацію та практику діяльності судових і правоохоронних органів.

Індивідуальне науково-дослідне завдання студентів заочної форми навчання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Варіант контрольної роботи закріплюється за студентом викладачем на початку семестру.

Роботи виконуються комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів: лівого – 30 мм, верхнього та нижнього – 20 мм, правого – не менше 10 мм.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення теми і не повинен перевищувати 10 сторінок друкованого тексту шрифтом Times New Roman кеглем 14 з півторащним міжрядковим інтервалом.

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Титульний аркуш контрольної роботи оформлюється за зразком 1.

У тексті кожне завдання починається з нової сторінки. На останній сторінці контрольної роботи зазначається дата виконання і особистий підпис студента.

Оцінювання результатів виконання контрольних робіт здійснюється відповідно до чинної в університеті системи оцінювання знань і включається до поточної успішності. Загальна сума балів за виконання індивідуального завдання становить 11 балів. Контрольна робота, що не зарахована, повертається студентові на доопрацювання.

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**
Кафедра кримінального права та процесу

Навчальна дисципліна:
Криміналістика

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

«Варіант №5»

Виконав:
Іванов Петро Семенович,
студент 4 курсу
юридичного факультету
за спеціальністю 081 Право

Перевірив:
Копанчук Володимир Олександрович,
доцент кафедри кримінального права та
процесу, к.ю.н., д.н.д.у., доцент

Оцінка: _____

_____ В.О. Копанчук

1.5.2. Тематика варіантів контрольних робіт

Варіант 1.

1. Розкрийте поняття криміналістичної тактики і вкажіть її структуру та завдання, поняття тактичного прийому, тактичної операції, тактичної комбінації.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику грабежів і розбійних нападів, вкажіть типові слідчі ситуації у справах про ці злочини і відповідний алгоритм початкових слідчих дій, організаційних і оперативно-розшукових заходів.

Задача

На засіяному кукурудзою полі, поблизу автобусної зупинки біля с. Іванківці Хмельницького району було знайдено труп учениці 10 класу Марії М. з ознаками згвалтування і задушення.

Оглядом місця події було виявлено дві доріжки слідів ніг жіночого і чоловічого взуття, які вели до місця виявлення трупа, а від трупа була тільки одна доріжка, залишена чоловічим взуттям, яка виходила на проїжджу частину шляху поблизу автобусної зупинки. При огляді цих слідів слідчий прийшов до висновку, що ні один із слідів доріжки, залишеної чоловічим взуттям, не містить ознак, які б дозволяли провести по ним ідентифікацію. Вказавши про це в протоколі огляду, він провів виміри одного із слідів доріжки, сфотографував його за правилами масштабної фотозйомки, але зліпок з нього не виготовив і не провів відповідних вимірів доріжки слідів. З місця події ним нічого не було вилучено.

Вкажіть помилки, які допустив слідчий в процесі огляду доріжки слідів. Яке значення могли мати елементи доріжки слідів при розслідуванні цього злочину? Які сліди могли залишитись на тілі і одязі особи, якою вчинено цей злочин, та які вилучення необхідно було б здійснити слідчому на місці події і при судово-медичному дослідженні трупа? Визначіть завдання початкового етапу розслідування і відповідний алгоритм слідчих дій, організаційних і оперативно-розшукових заходів.

Варіант 2.

1. Розкрийте поняття слідчої ситуації і фактори, які впливають на її виникнення та вирішення, вкажіть види слідчих ситуацій.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику квартирних крадіжок і вкажіть обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні цього виду злочину, типові ситуації і відповідний алгоритм початкових слідчих дій та оперативно-розшукових заходів.

Задача

На речовому ринку у м. Хмельницькому був затриманий громадянин Дейнега, який купив светр, заплативши за нього підробленими грошовими купюрами. При затриманні у нього було вилучено 10 купюр номіналом по 10 гривень, що теж були підробленими. Було встановлено, що Дейнега дружить з непрацюючим і неодноразово судимим Мокренко, у минулому художником комбінату "Міськреклама". Підозра у виготовленні підроблених грошових знаків впала на Мокренка, але Дейнега на допиті заявив, що "малював гроші" сам. Слідчий вирішив перевірити показання Дейнеги шляхом проведення слідчого експерименту.

Назвіть вид слідчого експерименту. Яку підготовчу роботу треба провести слідчому? Хто повинен бути учасником слідчого експерименту, та які матеріали необхідні для його проведення? Як провести цю слідчу дію.

Варіант 3.

1. Розкрийте поняття слідчого експерименту, вкажіть мету, завдання, етапи підготовки до проведення слідчого експерименту та тактичні особливості його проведення, особливості фіксації та оцінка результатів.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику вбивств та обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні цих видів злочину.

Задача

За вчинення квартирної крадіжки імпортової апаратури у великих розмірах зібраними матеріалами встановлено, що її вчинив раніше судимий Косарев О.В. Вік - 30 років, слюсар по ремонту автомобілів, має гараж у дворі будинку і автомобіль ВАЗ-2105. В поточний час в гаражі обладнав автомайстерню, в якій виконує приватні замовлення. Проживає в окремії 4-кімнатній квартирі на другому поверху 5-поверхового будинку. Спільно з ним в цій квартирі проживає його сестра, яка має малолітню дитину, тяжко хвора мати, яка не піднімається. Окрім того, одну з кімнат квартири він здав в найм гр.Нагнибці В.І. Косарев О.В. веде розгульний спосіб життя, має багато друзів, інколи ночує в гаражі. Сестра нікого в квартиру не пускає. Взаємовідносини з сусідами погані. Деякі знайомі сестри мають ключі від квартири Косарева. В коридорі квартири тримають німецьку вівчарку. Двері гаража обладнані вибуховим пристроєм.

Вкажіть організаційні та інші заходи, які повинен прийняти слідчий на підготовчому етапі до прибуття на місце проведення обшуку. Розкрийте заходи по прибуттю до об'єктів обшуку і початку пошукової діяльності. Дайте пропозиції стосовно тактики обшуку в цій ситуації.

Варіант 4.

1. Розкрийте поняття організації і планування розслідування, вкажіть принципи планування, елементи плану та види планів.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику зґвалтувань, вкажіть типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування, типові версії.

Задача

Під містком автотраси «Староконстянтинів – Шепетівка» було виявлено тільки тулуб розчленованого трупа особи чоловічої статі, а голова і ноги були відсутні. За висновком судово-медичної експертизи розчленування трупа ймовірно проводилось за допомогою гострої сокири і злочинець не володіє навичками секційної техніки. Перевіркою матеріалів стосовно безвісно зниклих було встановлено, що в м. Шепетівка декілька днів знаходиться в розшуку гр. “К”. Результатами перевірки відбитків пальців рук трупа по дактилооблікам встановлено, що загиблою особою дійсно є гр. “К”, раніше судимий за крадіжку. Перевіркою встановлено, що гр. “К” перед його зникненням бачили біля будинку гр. Надточій О.М., з якою він підтримував інтимні стосунки і про що міг знати її чоловік. В господарстві Надточій у приватній власності, окрім будинку, є хлів, гараж, автомобіль М-21 «Волга» та інші будівлі, а також садова ділянка.

Вкажіть мету обшуку господарства Надточій. Розробіть план підготовки до обшуку та план безпосереднього обшуку. Вкажіть, які тактичні прийоми можуть бути використані при дослідженні господарства Надточій. Які необхідні техніко-криміналістичні засоби та участь яких фахівців обов'язкова?

Варіант 5.

1. Розкрийте поняття, вкажіть види оглядів місця події, принципи, учасників цієї слідчої дії, стадії і методи огляду.

2. Дайте криміналістичну характеристику злочинів, що вчиняються шляхом привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем і особливості розслідування кримінальних проваджень за матеріалами контрольно-ревізійних органів.

Задача

При допиті свідка, який ретельно розповів про обставини, при яких він у нічний час випадково став свідком того, як злочинці переносили викрадені з легкового автомобіля речі у вантажний автомобіль, але ніяк не міг згадати прізвище чи кличку одного з них. Слідчий спільно зі свідком перебрали безліч прізвищ, але ні одне з них не дало бажаного результату. Слідчий постійно проявляв наполегливість, але усі його намагання не дали позитивних результатів.

Вкажіть, які психологічні закономірності необхідно мати на увазі при утрудненнях свідка у пригадуванні забутих фактів і обставин. Перерахуйте тактичні прийоми, які найбільш доцільно було б використати в цій ситуації.

Варіант 6.

1. Розкрийте тактичні особливості проведення обшуку у приміщеннях і на відкритій місцевості та вкажіть види техніко-криміналістичних засобів, які можуть застосовуватись при обшуках та тимчасовому доступі до речей та документів залежно від об'єктів пошуку.

2. Розкрийте особливості розслідування злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин залежно від типових ситуацій та вкажіть слідчі дії початкового етапу розслідування.

Задача

Слідчий, проводячи допит підозрюваного, ознайомив його з висновком дактилоскопічної експертизи стосовно того, що сліди пальців рук і долоні на внутрішній поверхні скла вікна магазину, з якого вчинено крадіжку товарів, належать підозрюваному. Підозрюваний факт крадіжки товарів спростував. Стосовно відбитків пальців рук і долоні заявив, що він за 2 дні до крадіжки був у цьому магазині, підходив до вікна з метою подивитись на вулицю, тому що йому привиділося, що поруч проходив його знайомий Петро Колчинський, і він його хотів окликнути. В цей час він, можливо, торкнувся до скла вікна.

Визначіть тактичну помилку, яку допустив слідчий в процесі допиту. Як необхідно було використати висновок дактилоскопічної експертизи у даному випадку? Які основні правила використання доказів при допитах? Чи можливо виправити допущену помилку і як тактично вірно необхідно побудувати наступний допит стосовно слідів рук?

Варіант 7.

1. Розкрийте поняття допиту, вкажіть їх класифікацію і психологічні основи, тактику, тактичні прийоми та вимоги, яким повинен відповідати кожний тактичний прийом.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику та особливості розслідування злочинів проти довілля.

Задача

Слідчий за фактом пограбування гр-ки Скуратової В.В. провів пред'явлення для впізнання годинника, вилученого у Іванова В.П. на квартирі в процесі обшуку. Вилучений годинник він пред'явив серед інших 4-х такої ж марки, форми і кольору.

Чи доцільно пред'являти для впізнання предмети, які мають індивідуальну заводську нумерацію? Яку слідчу дію доцільно було провести в даному випадку? Чи можливе пред'явлення для впізнання в разі відсутності у слідства технічного паспорту на предмети, що мають індивідуальну технічну нумерацію?

Варіант 8.

1. Розкрийте поняття, вкажіть умови пред'явлення для впізнання та тактику пред'явлення для живих осіб за ознаками зовнішності.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику вимагання і вкажіть особливості початкового етапу розслідування цього виду злочинів.

Задача

20 вересня 2013 року о 7-й годині ранку в районний відділ поліції надійшло повідомлення від дільничного інспектора сел. Сатанів про вчинену крадіжку з промтоварного магазину. Дільничний інспектор повідомив, що ним забезпечено належну охорону місця події, а також про те, що в магазині 2 дні назад почалась ревізія. Магазин не охороняється. Оглядом місця події встановлено, що проникнення здійснено шляхом пролому стелі. З магазину викрадено товарно-матеріальних цінностей на суму 2,5 тис. гривень.

Вкажіть склад слідчо-оперативної групи. На з'ясування яких обставин повинні бути направлені перевірочні дії і в яких матеріалах, обстановці і обставинах повинні бути вихідні дані в разі інсценування крадіжки. Вкажіть типові версії стосовно особи, якою, можливо, вчинено злочин. Складіть план проведення першочергових слідчих дій.

Варіант 9.

1. Розкрийте особливості тактики допиту підозрюваного і обвинуваченого та вкажіть тактичні прийоми, які можуть застосовуватись при допиті цих процесуальних осіб в конфліктних ситуаціях.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику злочинів, пов'язаних з порушеннями правил безпеки руху та експлуатації транспортних засобів, вкажіть особливості початкового етапу розслідування залежно від типових ситуацій.

Задача

У відділ поліції від гр. Войтюка П.В., що проживає по вул. Інститутській 7, кв. 15 по телефону надійшло повідомлення про те, що в період з 9-00 до 13 години з його квартири шляхом злому вхідних дверей вчинено крадіжку, про що свідчить відсутність холодильника та іншої побутової техніки (телевізора, відеомагнітофона, відеокамери та ін.)

Виїздом на місце події встановлено факт злому дверей і відсутність вказаних речей. Безпосереднім оглядом квартири було виявлено і вилучено з місця події: сліди пальців рук, що не належать потерпілому; сліди ніг загальною довжиною 29 см; зліпки зі слідів знаряддя злому; декілька недопалків.

Проведеними опитуваннями мешканців будинку встановлено, що гр. Войтюк місяць тому розірвав шлюбні відносини зі своєю жінкою, яка виїхала з міста на постійне місце проживання її батьків, а перед цим подала заяву в суд про розподіл квартири і майна.

Вкажіть типові версії по даній ситуації та версії стосовно особи, якою вчинена ця подія. В разі вчинення квартирної крадіжки визначіть комплекс організаційних, оперативно-розшукових заходів і слідчих дій початкового етапу розслідування. Вкажіть види експертиз, які необхідно призначити стосовно вилучених слідів і речових доказів та сформулюйте питання експертам.

Варіант 10.

1. Розкрийте підготовку і тактику пред'явлення для впізнання різних предметів і речей та фіксацію процесу і результатів цієї слідчої дії.

2. Розкрийте криміналістичну характеристику злочинів, у галузі інформаційних технологій, вкажіть обставини що підлягають встановленню при розслідуванні цих видів злочину та початкові слідчі дії.

Задача

Оперативним підрозділом органу дізнання встановлено, що виконроб БМУ № 427 Підлісний Л.М. постійно робив приписки в нарядах на виконання будівельних робіт, вказуючи прізвища тимчасово не працюючих робітників. З метою приховування він систематично також завищував обсяг виконаних робіт. За його вказівкою робітники передавали йому частину грошей, отриманих понад заробленої зарплати. Робітниками таким чином було незаконно

отримано понад 10000 гривень, з яких виконробу було передано близько 3000 гривень. Було встановлено, що Підлісний, окрім грошей, в зв'язку з завищенням у звітності обсягу виконаних робіт списав і будматеріали (цеглу, розчин, цемент, плитку тощо) на суму 6 тисяч гривень, які привласнив.

Вкажіть комплекс першочергових слідчих дій і організаційних заходів, які необхідно провести за цими фактами. Визначіть види експертиз та сформулюйте питання експерту, які підлягають вирішенню цими експертизами. Розкрийте завдання подальшого етапу розслідування.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет, система, завдання науки криміналістики.
2. Види ідентифікації і стадії ідентифікаційного дослідження.
3. Поняття, наукові основи і об'єкти криміналістичної ідентифікації.
4. Методологічні основи і методи науки криміналістики (загальнонаукові, спеціальні).
5. Поняття криміналістичної техніки, її система та межі застосування відповідно до методів призначення.
6. Поняття, система, завдання і принципи застосування техніко-криміналістичних засобів.
7. Поняття, система, завдання і практичне значення судової фотографії і відеозапису.
8. Впізнавальна фотозйомка.
9. Репродукційна фотозйомка.
10. Прийоми, види і методи фотозйомки і відеозапису.
11. Фотозйомка місця події. Особливості фотозйомки місця події при виявленні на ньому трупа.
12. Поняття, завдання, значення і класифікація слідів у трасології.
13. Сліди рук людини і їх поділ, способи виявлення, фіксації і вилучення.
14. Сліди ніг (взуття) людини і їх класифікація. Способи виявлення, фіксації і вилучення.
15. Сліди знарядь злочину, класифікація знарядь злочину.
16. Сліди знарядь злочину механічної дії і їх поділ, фіксація і вилучення та криміналістичне значення цих слідів.
17. Сліди транспортних засобів і їх види. Значення цих слідів у розкритті і розслідуванні злочинів, вчинених із застосуванням транспортних засобів.
18. Поняття судової балістики і її взаємозв'язок та об'єкти. Поняття вогнепальної зброї і критерії її визначення.
19. Класифікація вогнепальної зброї. Основні частини вогнепальної зброї.
20. Сліди пострілу на гільзах і снарядах.
21. Сліди застосування вогнепальної зброї на різних перешкодах, правила їх виявлення, огляду, фіксації і вилучення.
22. Криміналістичне дослідження холодної зброї.
23. Поняття документа і їх види та поділ по процесуальній природі. Завдання технічного дослідження документів.
24. Види підробок документів (повна, часткова). Поняття фіктивного документа.
25. Ознаки дописки, домалювання, додрукування, підчистки, травлення, заміни фотографії.
26. Правила поводження з документами речовими-доказами при огляді, фіксації та вилученні.
27. Види підробок відбитків печаток і штампів та ознаки їх виявлення.
28. Поняття письма і почерку. Ознаки письмової мови, топографічні ознаки.
29. Ознаки почерку (загальні, приватні).

30. Методика дослідження рукописів (підпису) та підготовка матеріалів на почеркознавчу та авторознавчу експертизи.

31. Опис анатомічних і функціональних ознак, особливих прикмет, одягу і інших речей і предметів.

32. Правила опису зовнішніх ознак людини і основні принципи опису.

33. Поняття криміналістичної версії, етапи її побудови.

34. Класифікація криміналістичних версій і процес перевірки версій.

35. Основні та додаткові способи фіксації ходу та результатів слідчих дій.

36. Що включає в себе підготовка до огляду місця події. Тактика огляду, тактичні прийоми.

37. Види оглядів місця події, етапи і стадії.

38. Загальні положення та основні принципи тактики огляду місця події.

39. Структура і зміст протоколу огляду місця події та основні додатки до протоколу цієї слідчої дії і їхнє процесуальне оформлення.

40. Поняття, мета, види і підстави для проведення обшуку.

41. Питання і дії, які підлягають вирішенню при підготовці до проведення обшуку.

42. Тактика і тактичні особливості проведення обшуку у житлових приміщеннях.

43. Особливості тактики проведення групових обшуків.

44. Тактика проведення обшуку на відкритій місцевості. Тактика проведення особистого обшуку.

45. Поняття, мета і завдання, які вирішуються слідчим експериментом.

46. Тактичні рекомендації стосовно проведення слідчого експерименту.

47. Питання і дії, які підлягають вирішенню та здійсненню на підготовчому етапі при прийнятті рішення про проведення слідчого експерименту.

48. Порядок отримання тимчасового доступу до речей і документів.

49. Поняття, предмет і класифікація допитів.

50. Тактичні прийоми, що можуть бути використані під час допиту.

51. Тактичні прийоми, що застосовуються при допитах в конфліктних ситуаціях.

52. Особливості допиту неповнолітніх.

53. Тактика допиту свідка і потерпілого.

54. Тактика допиту підозрюваного.

55. Умови і особливості тактики проведення одночасного допиту двох і більше вже допитаних осіб.

56. Поняття, види і умови пред'явлення для впізнання.

57. Підготовчі дії до проведення впізнання.

58. Тактика проведення впізнання живих осіб за ознаками зовнішності.

59. Тактика проведення впізнання по голосу і мові.

60. Тактика проведення впізнання по голосу і ознакам зовнішності (комбіноване).

61. Тактика проведення впізнання осіб по фотознімкам, аудіо і відеострічкам.

62. Тактика проведення впізнання тварин.

63. Тактика проведення впізнання предметів і речей.

64. Особливості тактики проведення впізнання невстановлених трупів.

65. Поняття, класифікація та функції криміналістичної характеристики злочинів.

66. Основні типові елементи криміналістичної характеристики злочинів.

67. Поняття, сутність, джерела, завдання криміналістичної методики. Структура і загальні принципи криміналістичної методики.

68. Криміналістична характеристика злочинів, вчинених проти життя та здоров'я особи і обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні цих видів злочинів.

69. Типові ситуації, напрями і планування на початковому етапі розслідування злочинів, вчинених проти життя і здоров'я особи.

70. Завдання, типові ситуації, слідчі дії і тактичні операції подальшого стану розслідування злочинів, вчинених проти життя і здоров'я особи.

71. Методика розслідування вбивства при виявленні трупа невідомої особи.

72. Особливості методики розслідування вбивств, вчинених з розчленуванням трупа.
73. Методичні рекомендації по здійсненню кримінального провадження, що відкрито в разі безпідставного зникнення людини при наявності обставин, які вказують на можливість вбивства.
74. Криміналістична характеристика злочинів проти власності, вчинених шляхом крадіжки, грабежу, розбою та обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні цих злочинів.
75. Методика розслідування крадіжок державного, комунального і колективного майна.
76. Методика розслідування квартирних крадіжок.
77. Криміналістична характеристика злочинів проти власності вчинених шляхом привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
78. Особливості початкового етапу розслідування розкрадань, вчинених шляхом привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
79. Типові ситуації і напрямок подальшого розслідування злочинів проти власності вчинених шляхом привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
80. Методика розслідування шахрайства, вчиненого щодо фізичної особи.
81. Методика розслідування вимагань.
82. Криміналістична характеристика злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, першочергові слідчі дії і оперативно-розшукові заходи.
83. Слідчі версії, планування розслідування, тактика проведення окремих слідчих дій по злочинам пов'язаним з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.
84. Методика розслідування хабарництва.
85. Класифікація, криміналістична характеристика і обставини, які підлягають встановленню при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Види підробок документів (повна, часткова). Поняття фіктивного документа.
2. Поняття, сутність, джерела, завдання криміналістичної методики. Структура і загальні принципи криміналістичної методики.
3. Питання і дії, які підлягають вирішенню та здійсненню на підготовчому етапі при прийнятті рішення про проведення слідчого експерименту.

2. Схема нарахування балів

- 2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 18 лекційних занять за денною формою навчання, 10 – за заочною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Денна	18	0,5	1	1,6	2,3	2,9	3,4	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,7	8,5	9	9,5	10
2.	Заочна	10	0,5	x	1	1,5	x	x	x	2	2,5	x	x	x	3	3,5	4	x	4,5	5

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 17 практичних занять за денною формою навчання, 8 – за заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (в редакції, затвердженій рішенням вченої ради від 28 серпня 2020 року, протокол № 1).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	18 тем	Номер теми																		Усього балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу																			
	денна форма навчання	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	9
	заочна форма навчання	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	18
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання																			
	денна форма навчання	11																		
	заочна форма навчання	22																		
3.	Усього балів																			
	денна форма навчання																			20
	заочна форма навчання																			40

3. Рекомендовані джерела

3.1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. – К., 1996.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 р. – К., 2012.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. – К., 2012.
4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. // (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379)
5. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. // (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12).
6. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 22. – Ст. 303.
7. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 28. – Ст. 232.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. - № 62. – Ст. 2509.
9. Наказ МВС України № 390 10.09.2009 „Про затвердження Інструкції по формуванню і використанню криміналістичних обліків Криміналістичного центру МВС України”.
10. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз: Наказ Мін’юсту України №53/5 від 8.10.1998р. Офіційний вісник України №46, 1998р.
11. Інструкція про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду, затверджена наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Служби безпеки України, Верховного Суду України, Державної судової адміністрації України від 27 серпня 2010 р. № 51/401/649/471/23/125 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
12. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленум Верховного Суду України від 30 травня 1997 р. N 8 (в ред. від 25 травня 1998 р. N 15) // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – Х.: Одісей, 2003.

13. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх: Постанова Пленум Верховного Суду України від 16 квітня 2004 року N 5 // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 5.

14. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 травня 2002 р. № 6 // Юридичний вісник України. – 2002. – № 10.

15. Судова практика щодо вирішення питання про речові докази, передачу в дохід держави грошей, валюти, цінностей, іншого нажитого злочинним шляхом майна або такого, що було об'єктом злочинних дій: Узагальнення Верховного Суду України від 17 березня 2010 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3.2. Література

1. Дановська І. І. Криміналістичне забезпечення слідчої діяльності в органах внутрішніх справ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2012. 280 с

2. Денисюк С.Ф. Криміналістичне забезпечення: проблеми визначення та шляхи їх подолання. Форум права. 2010. № 4. С. 281-285.

3. Іщенко А. В., Ієрусалимов І. О., Удовенко Ж. В. Теорія і практика криміналістичного забезпечення процесу доказування в розслідуванні злочинів : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 156 с.

4. Лисенко В. В. Проблеми криміналістичного забезпечення розслідування податкових злочинів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2006. 33 с.

5. Лук'янчиков Є. Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2005.

6. Матвієнко В.В. Криміналістичне забезпечення методики розслідування злочинів : дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 1999. 205 с.

7. Поджаренко К. Є. Криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування злочинних порушень прав інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009. 17 с.

8. Журавель В. А., Павлюк Н. В. , Резнікова О. І. Поняття та засоби криміналістичного забезпечення розслідування корупційних злочинів. Питання боротьби зі злочинністю. 2017. Випуск 32. С. 13-30.

9. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення як наукова категорія та практичне завдання криміналістики. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2012. № 1. С. 149–155.

10. Швець Д. В. Актуальні проблеми процесуального та техніко-криміналістичного забезпечення досудового розслідування. Процесуальне та техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 28 лист. 2019 р.). Харків : Харківс. нац. ун-т внутр. справ, 2019. С. 13-15.

11. Проценко М.В. Типи організованих злочинних об'єднань як елемент криміналістичної характеристики злочину // Вісник Луганської академії внутрішніх справ імені 10-річчя незалежності України. 2005. Спеціальний випуск. Частина 2. С. 124-130.

12. Проценко М.В. Основні криміналістичні елементи механізму приховування злочинів організованими злочинними групами // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 30. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. С. 523-537.

13. Проценко М.В. Особливості способу приховування навмисних вбивств, що скоюються організованими злочинними групами // Вісник Запорізького юридичного інституту. 2005. № 3. С. 199-206.

14. Проценко М.В. Застосування ревізій та перевірок для виявлення злочинів, які вчиняються організованими злочинними групами у сфері економіки // Часопис Київського університету права. 2006. № 1. С. 155-159.

15. Проценко М.В. Дослідження проблемних питань, пов'язаних зі способами приховування злочинів організованими злочинними групами // Вісник Запорізького юридичного інституту. 2006. № 4. С. 174-180.

16. Проценко М.В. Поняття ознак приховування злочинів як проблемне питання криміналістики // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 35. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. С. 553-558.

17. Волобуєв А.Ф., Проценко М.В. Тактичні операції при розслідуванні злочинів, вчинених організованими групами // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2008. Вип. 40. С. 104-112.

18. Абрамова В.М. Криміналістика : [навч. посіб. для дистанційного навчання] / [В.М. Абрамова, А.О. Ляш]; за наук. ред. А.В. Іщенка. – К. : Університет «Україна», 2007. – 557 с.

19. Алексеев О.О. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. / О.О. Алексеев, В.К. Весельський, В.В. Пяковський К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 320 с.

20. Бахін В.П. Шляхи формування професійної майстерності експерта / [Бахін В.П., Калініченко О.Л.] // Криміналістичний вісник. – К., 2005. – Вип. 2(4). – С. 66-71.

21. Бахін В.П. Взаємодія слідчого з фахівцями під час огляду місця події (збір інформації про особу, що скоїла злочин) : Науково-практичні рекомендації / В.П. Бахін, О.О. Волобуєва. – Донецьк : ДЮІ, 2005. – 72 с.

22. Бахін В.П. Поліцейський допит у США (поради допитуючому) : [навч. посіб.] / В.П. Бахін, В.К. Весельський, Т.С. Маліков – НАВСУ. – К. : Правник, 1997. – 32 с.

23. Бахін В.П. Тактика допиту : [навч. посіб.] / В.П. Бахін, В.К. Весельський. – К. : Правник, 1997. – 64 с

24. Бишовець О.В. Психологічний вплив у кримінальному провадженні: теорія і практика : [монографія] / О.В. Бишовець. – К. : Істина, 2013. – 152 с.

25. Біленчук П.Д. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство : [підручник] / П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, В.Ф. Сулява ; [за редакцією проф. П.Д. Біленчука.] – К. : Міжнародна агенція «BeeZone», 2003. – 384 с.

26. Біленчук П.Д. Аналогова і електронна фотографія: історіографія, характеристика, порівняльний аналіз, сфери застосування в юриспруденції : [навчальний посібник] / П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, А.І. Терешкевич ; [за ред. П.Д. Біленчука]. – Київ : Українська Академія підприємництва, 2009. – 40 с.

27. Біленчук П.Д. Документування результатів слідчої дії: методи фіксації доказової інформації : [монографія] / П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, Л.Д. Скільська ; [за ред. П.Д. Біленчука]. – Київ : ННПСК КНУВС, 2009. – 96 с.

28. Біленчук П.Д. Криміналістика : [підручник] / П.Д. Біленчук, О.П. Дубовий, П.Ю. Тимошенко, М.В. Салтевський. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 1997. – 232 с.

29. Біленчук П.Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : Навч. посіб. для студ. ВНЗ. / П.Д. Біленчук, А.П. Гель, Г.С. Семаков. – К : МАУП, 2007. – 510 с.

30. Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів : [монографія] / Бірюков Валерій Васильович / Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2009. – 664 с.

31. Бондар В.С. Методика розслідування квартирних крадіжок : Навч.метод. посіб. / [В.С. Бондар та ін.] ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім.

32. Бутузов В.М. Правові та організаційні засади протидії злочинам у сфері використання платіжних карток : Навчальний посібник / В.М. Бутузов, В.І. Василичук, В.П. Шеломенцев. – К. : Типографія ТОВ «СТСтиль». – 2006. – 139 с.

33. Волобуєв А.Ф. Розслідування і попередження розкрадань майна у сфері підприємництва : [навч. посібник] / А.Ф. Волобуєв ; [за ред. проф. О.М. Бандурки]. – Х. : «Рубікон», 2000. – 272 с.
34. Галаган В.І. Особливості методики розслідування нерозкритих грабежів та розбоїв минулих років : [монографія] / В.І. Галаган, М.О. Яковенко ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. – 254, с.
35. Гора І.В. Криміналістика : [навч. посібник] / І.В. Гора, А.В. Іщенко, В.А. Колесник. – [4-те вид.]. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007 – 236 с.
36. Горбачевський В.Я. Вбивство: огляд місця події : [монографія] / В.Я. Горбачевський, І.В. Сервецький ; за ред. Я.Ю. Кондратьєва. – К. : НАВСУ, 2003 – 175 с.
37. Давидова О.О. Криміналістичні дослідження матеріалів, речовин та виробів : [курс лекцій] / О.О. Давидова. – К. : КНТ, 2008. – 340 с.
38. Демидова С.С. Тактика допиту обізнаних осіб : [монографія] / С.С. Демидова ; за ред. проф. В.Ю. Шепітька. – Х. : Вид.агенція «Апостіль», 2013. – 232 с.
39. Дружинін Г.М., Моїсєєв О.М. Використання експертних технологій для встановлення ознак злочинів // Сучасні судово-експертні технології в кримінальному і цивільному судочинстві : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Х. : НУнВС, 2003. – С. 64-66.
40. Експертиза в судовій практиці / [за ред. В.Г. Гончаренка]. – К. :Юрінком Інтер, 2010. – 400 с.
41. Енциклопедія судової експертизи / [Клименко Н.І., Бахін В.П., Будко Т.В., Цимбал П.В]. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2013. – 184 с.
42. Здоровко С.Ф. Розслідування вбивств, що вчиняються організованими злочинними групами (типові тактичні операції) / С.Ф. Здоровко ; В.Ю. Шепітько (ред.). – Х. : Гриф, 2004. – 176 с.
43. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз : Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2002. – № 7 : Судові експертизи в Україні. – С. 29-39.
44. Іщенко А.В. Методологічні проблеми криміналістичних наукових досліджень : [монографія] / А.В. Іщенко ; за ред. І.П. Красюка. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2003. – 359 с.
45. Іщенко А.В. Наукове забезпечення протидії злочинності / [Іщенко А.В., Карпов Н.С., Кондратьєв Я.Ю.]. – К., 2001. – 223 с.
46. Керівництво з розслідування злочинів : наук.-практ. посіб. / [кол. авт. : В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.] ; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х. : Одиссей, 2009. – 960 с.
47. Клименко Н.І. Інтеграційна функція експертології // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : 36. наук.-практ. матер. – Х. : Право, 2006. – Вип. 6. – С. 117-124.
48. Клименко Н.І. Судова експертиза в розслідуванні комп'ютерних злочинів як форма використання спеціальних знань / Н.І. Клименко, П.Д. Біленчук // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : 36. матер. міжнар. наук.-практ. конф. – Х. : Право, 2002. – Вип. 2. – С. 62-66.
49. Клименко Н.І. Судова експертологія: курс лекцій : навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / Н.І. Клименко. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 528 с.
50. Кобилянський О.Л. Методика дослідження документів, які мають захисні засоби : [метод. рек.] / О.Л. Кобилянський. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. – 36 с.
51. Кобилянський О.Л. Словник термінів з цифрової фотографії / О.Л. Кобилянський // КНУВС. ННПСК. Каф.-ра криміналістичної техніки.– Київ, 2009. – 60 с.
52. Когутич І.І. Криміналістичні знання, їх сутність і потреба розширення меж використання : монографія / І.І. Когутич. – Львів : «Тріада плюс», 2008. – 420 с.
53. Когутич І.І. Криміналістика : [курс лекцій] / І.І. Когутич. – К. : Атіка, 2008. – 888 с.
54. Коновалова В.О. Юридична психологія : [підручник] / В.О. Коновалова, В.Ю. Шепітько. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Х. : Право, 2008. – 240 с.

55. Коросташова Т.О. Основи слідознавства : [курс лекцій з криміналістики] / Т.О. Коросташова, Ю.О. Ланцедова, О.С. Гунтула ; [за наук. ред. О.А. Кириченка]. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 48 с.
56. Котюк І.І. Теоретичні аспекти криміналістичної ідентифікації : [монографія] / І.І. Котюк. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2004. – 208 с.
57. Кофанов А.В. Криміналістика: питання і відповіді : [навчальний посібник] / А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, Я.В. Кузьмічов та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.
58. Кофанов А.В. Криміналістична фотографія : [навчальний посібник] / А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський. – К., 2006. – 389 с.
59. Кофанов А.В. Практичні аспекти проведення криміналістичного дослідження матеріалів, речовин та виробів : [методичні рекомендації] / А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, О.О. Давидова. – К. : КИЙ, 2010. – 36 с.
60. Криміналістика (криміналістична техніка) : [курс лекцій] / П.Д. Біленчук, А.П. Гель, М.В. Салтевський, Г.С. Семаков. – К. : МАУП, 2001. – 216 с.
61. Криміналістика в тестах : [навч. посібник] / І.І. Когутич, О.М. Колужна, І.В. Жолнович та ін. ; [за заг. ред. І.І. Когутича]. – К. : Алерта, 2013. – 534 с.
62. Криміналістика : [електронний ресурс] / В.І. Перкін, П.Д. Біленчук, В.К. Весельський, В.Б. Школьній, Ю.Б. Комаринська ; під. ред. П.Д. Біленчука. (Мультимедійний підручник). – Київ : Київський національний університет внутрішніх справ, 2008. – 1 електрон. опт. Диск (CD-ROM); 12 см.
63. Криміналістика : [навч.-метод. посібник] / В.В. Тіщенко, Л.І. Аркуша, В.М. Плахотіна. – [4-те вид., випр.]. – Одеса : Фенікс, 2013. – 338 с.
64. Криміналістика : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. / [ред. В.Ю. Шепітько]. – К. : Ін Юре, 2010. – 496 с.
65. Криміналістика : [підручник для студ. юрид. спец. ВЗО] / [ред. : В.Ю. Шепітько] // Нац. юрид. академія ім. Я. Мудрого. – Київ : Ін-Юре, 2004. – 725 с.
66. Криміналістика : [підручник] / В.Д. Берназ та ін. ; [за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А.Ф. Волобуєва]. – Х. : ХНУВС, 2011. – 665 с.
67. Криміналістика : [підручник] / За ред. П.Д. Біленчука. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Атіка, 2001. – 544 с.
68. Криміналістика : [підручник]. / В.М. Глібко, А.Л. Дудніков, В.А. Журавель, В.О. Коновалова, Г.А. Матусовський, З.І. Митрохіна, В.Ю. Шепітько ; [під ред. В.Ю. Шепітька]. – К. : Ін Юре, 2001. – 682 с.
69. Криміналістика : підручник / [Шепітько В.Ю., Коновалова В.О., Журавель В.А. та ін.] ; за ред. проф. В.Ю. Шепітька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с
70. Криміналістика. Академічний курс : підручник / Т.В. Варфоломеева, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.
71. Криміналістика: Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів : [підручник для студ. юрид. вузів і фак]. / В.О. Коновалова, Г.А. Матусовський, В.Ю. Шепітько, В.М. Глібко, А.Л. Дудніков. – Х. : Право, 1998. – 375 с.
72. Криміналістична техніка : [навч. посібник] / В.В. Арешонков, І.М. Ганжа, О.В. Літвінова та інш ; [за ред. А.В. Кофанова]. – К. : «КИЙ», 2006. – 456 с.
73. Криміналістична техніка. Книга друга : [навч. посібник] / В.В. Арешонков, П.Д. Біленчук, О.Г. Волошин та інш. ; [за ред. А.В. Кофанова]. – К. : «КИЙ», 2009. – 416 с.
74. Криміналістична фотографія та відеозапис (основи методики викладання) : Навч.-метод. посібник // МВС України. Донецький юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ; С.Л. Ларін, М.В. Салтевський, Л.М. Довгий, О.В. Одерій. – Київ : НАВСУ, 2007. – 452 с.
75. Криміналістична фотографія та відеозапис : Навч.-метод. Комплекс // МВС України. КНУВС. ННПСК. Каф-ра криміналістич. техніки ; авт.уклад. : О.Л. Кобилянський, С.В. Хільченко, А.В. Кофанов та ін. – Київ : 2009. – 48 с.

76. Криміналістичне дослідження слідів рук : Науково-практичний посібник / [за ред. Я.Ю. Кондратьєва]. – К. : Атіка, 2000. – 152 с.
77. Криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування злочинів : курс лекцій / [В.К. Весельський, А.В. Іщенко, В.С. Кузьмічов, Д.Б. Сергєєва, Ю.М. Черноус]. – К. : ХмЦНП, 2011. – 178 с.
78. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. коментар / за заг. ред. професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.С. Шумила. – К. : Юстиніан, 2012. – 1224 с.
79. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : [навч. посібник] / О.В. Крушельницька – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
80. Крылов И.Ф. Очерки истории криминалистики и криминалистической экспертизы / И.Ф. Крылов. – Л. : Изд-во Лен. ун-та, 1975. – 188 с.
81. Кузнецов В.А. Особливості вибору та застосування методів виявлення слідів рук у в «польових» умовах : метод. Рекомендації / В.А. Кузнецов ; МВС України. ДНД ЕКЦ МВС – Київ, 2006. – 19 с.
82. Кузьмічов В.С. Криміналістика : [навч. посібник] / В.С. Кузьмічов, Г.І. Прокопенко ; за заг. ред. В.Г. Гончаренка, С.М. Моїсєєва. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 368 с.
83. Кузьмічов В.С. Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення : [монографія] / В.С. Кузьмічов, Ю.М. Черноус. – К. : Нічлава, 2005. – 446 с.
84. Кузьмічов В.С. Криміналістичний аналіз розслідування злочинів : монографія / В.С. Кузьмічов. – К. : НАВСУ – НВТ «Правник», 2000. – 450 с.
85. Курс лекцій з криміналістики. Основи одорології / Т.О. Коросташова, Ю.О. Ланцедова, О.С. Тунтула ; [за наук. ред. О.А. Кириченка]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 56 с.
86. Лисиченко В.К. Негативні обставини та їх значення у розслідуванні злочинів : [монографія] / В.К. Лисиченко, І.І. Когутич. – К. : Дія, 2002. – 182 с.
87. Лук'янчиков С.Д. Пред'явлення для впізнання : [навчальний посібник] / С.Д. Лук'янчиков, О.М. Моїсєєв. – Макіївка : Графіті, 1998. – 104 с.
88. Маркус В.О. Криміналістика : [навчальний посібник] / В.О. Маркус. – К. : Кондор, 2007. – 558 с.
89. Мельник О.В. Прокурорський нагляд за додержанням законів при розслідуванні вимагань : [монографія] / О.В. Мельник. – Х. : Видавець ФОП Вапнярчук Н.М., 2007. – 190 с.
90. Методика комплексного дослідження вибухових пристроїв, вибухових речовин і слідів вибуху / Г.В. Прохоров-Лукін та ін. – К. : МЮ України, МВС України, 2007. – 218 с.
91. Методика криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів, затверджена рішенням розширеного засідання секції НКМР Міністерства Юстиції України з проблем трасології та судової балістики із залученням членів координаційної ради з питань судової експертизи. Протокол від 10.04.2009 року № 22. – К. : Міністерство Юстиції України, 2009. – (Методика).
92. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ : Навч. посіб. / [О.В. Батюк та ін. ; за заг. ред. С.В. Пряхіна] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Л. : ЛьвДУВС, 2011. – 323 с.
93. Михальов В.О. Спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівливої дії / В.О. Михальов, С.Д. Бернацький, Ю.Г. Сіденко. – К. : РВВ МВС України, 2000. – 16 с.
94. Моїсєєв О.М. Висновок експерта в контексті взаємодії процесуальних осіб : [монографія] / О.М. Моїсєєв. – Донецьк : Норд-Прес-ДонНУДонНДІСЕ МЮ України, 2007. – 186 с.
95. Настільна книга слідчого / М.І. Панов, В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова та ін. – [3-ге вид., переробл. і доповн]. – К. : Ін Юре, 2011. – 736 с.
96. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів : наук.-практ. посіб. / [В.П. Бахін, В.К. Весельський, Н.І. Клименко, І.І. Котюк, В.К. Лисиченко та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 215 с.

97. Одерій О.В. Розслідування злочинів щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів : [наук.-практ. посібник] / О.В. Одерій, В.М. Лисенко. – Х. : Золоті сторінки, 2004. – 164 с.
98. Опис речових доказів у протоколі огляду (вогнепальна та холодна зброя, боеприпаси, кулі, гільзи та сліди застосування вогнепальної зброї) : [навч.-практ. посібник] / І.М. Королишин, В.А. Савченко. – ІваноФранківськ : Львівський держ. ун-т внутр. справ. Прикарпатський юрид. ін-т., 2007 – 73 с.
99. Організація розслідування окремих видів злочинів : [навч. посібник] / А.Ф. Волобуєв та ін. ; [за заг. ред. А.Ф. Волобуєва] ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2011. – 56\67 с.
100. Орлов Ю.Ю. Застосування лазерного сканування під час огляду місця події / Ю.Ю. Орлов // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ : наук.-теорет. журнал. – К., 2011. – № 4. – С. 196\6-201.
101. Осипенко І.П. Обшук і виїмка (тайники та способи їх виявлення) : [навч.-метод. посібник]. / І.П. Осипенко, О.О. Адам'юк, Н.М. Сенченко. – Чернігів : Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. – 132 с.
102. Особливості провадження допиту підозрюваного (обвинуваченого) з метою недопущення тортур та інших порушень прав людини : [посібник] / В.К. Весельський, В.С. Кузьмічов, В.С. Мацишин, А.В. Старушкевич. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. – 148 с.
103. Особливості розслідування шахрайств, учинених у сфері функціонування електронних розрахунків : Метод. реком. / МВС України. ЛДУВС. Наук.-досл. лаборат. криміналіст. досліджень ф-ту підготовки слідчих ; А.І. Анапольська, В.В. Коваленко, Р.В. Корякін, О.І. Сумцов. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. – 55 с.
104. Практикум з криміналістики : [навч. посібник] / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; [за ред. В.Ю. Шепітька]. – К. : Ін Юре, 2013. – 128 с.
105. Протидія економічній злочинності / П.І. Орлов, А.Ф. Волобуєв, І.М. Осика, Р.Л. Степанюк, І.М. Зарецька та ін. – Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – 568 с.
106. Протидія шахрайству у сфері страхування автотранспортних засобів : Метод. реком. / МВС України. Департамент карного розшуку ; С.С. Чернявський, А.С. Канащук, О.А. Кузьменко та ін. ; за заг. ред. О.М. Джужи. – К., 2008. – 51 с.
107. Радецька В.Я. Поняття, види та класифікація способів імітації усного мовлення / В.Я. Радецька // Використання сучасних досягнень науки і практики у підвищенні ефективності боротьби зі злочинністю : Тези доповідей науково-практичної конференції. – К. : НАВСУ, 2000. – С. 270-278.
108. Розкриття та розслідування шахрайств у сфері фінансування будівництва житла : Метод. реком. / МВС України. Гол. слідче управління. КНУВС. Наук. лаб. проблем запоб. та розкриття тяжких злочинів ННПККМ. – К., 2010. – 83 с.
109. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики : [монографія] / Кол. авторів: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; [за ред. В.Ю. Шепітька]. – Х. : Право, 2006. – 624 с.
110. Розслідування шахрайств, учинених способом фінансової піраміди : [навч. посібник] / С.С. Чернявський, О.Ю. Татаров, В.В. Черней, Р.Р. Кузьмін, С.М. Князев, В.В. Юсупов, А.А. Вознюк ; [за ред. В.В. Коваленка]. – К., 2013. – 179 с.
111. Романов С.Ю. Кримінальний обман / С.Ю. Романов. – Х. : Прометей-Прес, 2005. – 272 с.
112. Саїнчин О.С. Розкриття і розслідування умисних убивств: концептуальні і практичні основи / О.С. Саїнчин. – О. : Юридична література, 2004. – 408 с.
113. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник / М.В. Салтевський. – К. : Кондор, 2008. – 588 с.
114. Слідчий огляд: сутність, види, тактика проведення огляду місця події і тактика використання техніко-криміналістичних засобів та спеціальних знань : монографія / В.О. Комаха та інші ; [за заг. ред. В.О. Комахи] ; Одеська національна юридична академія. – Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2004. – 396 с.

115. Сокиран М.Ф. Тактика застосування відеозапису при проведенні обшуку / М.Ф. Сокиран // Митна справа. – 2011. – №2 (74), Частина 2. – С. 336-342.
116. Стахівський С.М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування : [монографія] / С.М. Стахівський. – К.: НАВСУ 2005. – 271 с.
117. Типи та характеристики вибухових речовин і піротехнічних сумішей, які використовуються правопорушниками в злочинних цілях : [довідково-метод. посібник]. – Вип. 1. / Упорядники: В.М. Фатєєв, Ю.В. Саламаха, В.І. Пащенко, Г.В. Лінючев– К. : РВВ МВС України, 1999. – 136 с.
118. Тішенко В.В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : [монографія] / В.В. Тішенко // Одеська національна юридична академія. – О. : Фенікс, 2007. – 260 с.
119. Удалова Л.Д. Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України : [монографія] / Л.Д. Удалова. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 324 с.
120. Чаплинський К.О. Розслідування злочинів, вчинених злочинними угрупованнями : [навч. посібник]. / К.О. Чаплинський, П.Я. Мінка ; Дніпропетр. гуманіт. ун-т. – Д. : Свідлер А.Л., 2009. – 225 с.
121. Чорноус Ю.М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру : [монографія] / Ю.М. Чорноус. – К. : Скіф, 2012. – 448 с.
122. Шевчук В.М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації : [монографія] / В.М. Шевчук. – Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2013. – 440 с.
123. Шеремет А.П. Розслідування та запобігання вбивствам : [навч. посібник для студ. вищих навч. закл.] / А.П. Шеремет. – Чернівці : Наші книги, 2008. – 248 с.
124. Антинаркотичне законодавство України / [ред. М.П. Селіванов, М.С. Круппа]. – К.: Юрінком-Інтер, 1997. – 347 с.
125. В. Циркуль. Огляд місця події при розслідуванні підпалів та порушення вимог пожежної безпеки з участю спеціалістів. / В. Циркуль // Право України. №9. – 2003. – С. 76-84.
126. Волобуєв А.Ф. Тактика допиту: [Лекція] / А.Ф. Волобуєв. Харків. Унів. внутр. справ, 1997. – 86 с.
127. Волобуєв А.Ф. Аналіз первинного матеріалу про розкрадання майна в сфері підприємництва при порушенні кримінальної справи / А.Ф. Волобуєв // Право України. – 2001. – № 4. – С. 79-83.
128. Гончаренко В.Г. Криміналістика: [Навчальний посібник] / В.Г. Гончаренко, Є.М. Мойсеєв. – Київ: Юрінком Інтер, 2001. – 360 с.
129. Гора І.В. Криміналістика: [Посібник для підготовки до іспитів] / І.В. Гора, А.В. Іщенко, В.А. Колесник. – Київ: 2003. – 144 с.
130. Іщенко Л.В. Методологічні проблеми криміналістики / Л.В. Іщенко. – К., 1997. – 116с.
131. Кисилевская Л.М. Характеристика краж и угонов автотранспортных средств / Л.М. Кисилевская. – М., 1979. – 116 с.
132. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: [Підручник для юрид. вузів] / В.Ю. Шепітько. – Харків: Право, 1998. – 375 с.
133. Кришвич О. Застосування тактичних прийомів для вирішення конфліктів на допиті / О. Кришвич // Право України. – 2001. – № 3. – С. 66-69.
134. О. Кінаш. Організація розслідування та тактика слідчих дій у справах неповнолітніх / О. Кінаш // Право України. – №11. – 2002. – С.65-71.
135. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): [Підручник]. / М.В. Салтевський. – К: Кондор, 2008. – 588 с.
136. Салтевський М.В. Навчально-довідковий посібник з криміналістики / М.В. Салтевський, В.Г. Лукашевич, В.М. Глібко. – К., 1994. – 286 с.
137. Туровець Ю.М. Початковий етап розслідування злочинів проти довкілля: [монографія] / Ю.М. Туровець. — Хмельницький університет управління та права, 2013. — 224 с.
138. Цимбал М. Огляд місця пожежі. / М. Цимбал, Я. Мочкот. – К., 1987. – 47 с.

139.Шепітько В.Ю. Криміналістика: [Курс лекцій] / В.Ю. Шепітько. – Харків: Одиссей. – 2003. – 352 с.

140.Шепітько В.Ю. Криміналістика: [Підручник для студ. юрид. спец. ВЗО] / В.Ю. Шепітько. – Київ: Ін-Юре, 2004. – 725 с.

141.Шепітько В.Ю. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики / В.Ю. Шепітько. – Харків „Право”, 2006. – 622 с.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://reyestr.court.gov.ua> – Офіційний веб-портал «Єдиний державний реєстр судових рішень».
5. <http://court.gov.ua> – Офіційний веб-портал «Судова влада України».
6. <http://gp.gov.ua> – Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора.
7. <http://npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;
8. <http://nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ В.О.Копанчук

_____ 2018 року

Схвалено кафедрою кримінального права та процесу

«___» _____ 2018 року, протокол № __.

Завідувач кафедри _____ Л.П. Брич

«___» _____ 2018 року

Декан юридичного факультету _____ С.А. Крушинський

«___» _____ 2018 року

Погоджено методичною радою університету «___» _____ 2018 року, протокол № __.

Голова методичної ради _____ В. Т. Савицький

«___» _____ 2018 року

Обліковий обсяг програми – 3,8 ум.др.арк.

Оновлення навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни:

Доцент кафедри кримінального
права та процесу, кандидат
юридичних наук, доктор наук з
державного управління, доцент
_____ серпня 2022 року

Володимир КОПАНЧУК

Схвалено кафедрою кримінального права та процесу ____ серпня 2022 року,
протокол № 1.

Завідувач кафедри кримінального
права та процесу, кандидат юридичних
наук, доцент
_____ серпня 2022 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Обліковий обсяг оновлення – 1,9 ум.др.арк.